

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**MOŽNOSTI ZAVAJANJA UPORABNIKOV RAČUNOVODSKIH
IZKAZOV MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB**

Ljubljana, julij 2013

MAJA ANKERST

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Maja Ankerst, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom Možnosti zavajanja uporabnikov računovodskih izkazov med seboj povezanih družb, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko dr. Barbaro Mörec.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v diplomskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisala;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega diplomskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorice: _____

KAZALO

UVOD	1
1 KONSOLIDACIJA IN KONSOLIDIRANI RAČUNOVODSKI IZKAZI.....	2
1.1 OPREDELITEV KONSOLIDIRANJA	2
1.2 ZAKONSKA UREDITEV KONSOLIDIRANJA.....	3
1.2.1 Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1)	3
1.2.2 Slovenski računovodski standardi (SRS)	3
1.2.3 Mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP).....	4
1.3 ZAVEZANCI ZA SESTAVO KONSOLIDIRANIH RAČUNOVODSKIH IZKAZOV	5
1.3.1 Zavezanci po ZGD-1	5
1.3.2 Zavezanci po SRS	6
1.3.3 Zavezanci po MSRP	6
1.4 SPLOŠNE PREDPOSTAVKE ZA KONSOLIDIRANJE	7
2 OPREDELITEV SKUPINE MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB IN RAZŠIRJENOST LE-TEH V SLOVENIJI	8
2.1 OPREDELITEV SKUPINE MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB	8
2.1.1 Opredelitev skupine po ZGD-1	8
2.1.2 Opredelitev skupine po SRS	9
2.1.3 Opredelitev skupine po MSRP	9
2.2 SKUPINE MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB V SLOVENIJI	10
3 POMEN KONSOLIDIRANIH RAČUNOVODSKIH IZKAZOV	13
3.1 NAMEN KONSOLIDIRANIH RAČUNOVODSKIH IZKAZOV IN NJHOVI UPORABNIKI.....	13
3.2 NAPAKE IN PREVARE V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH.....	15
3.2 NAČINI IZKRIVLJANJA POSAMIČNIH RAČUNOVODSKIH IZKAZOV MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB	16
4 NAPAČNE NAVEDBE V KONSOLIDIRANIH RAČUNOVODSKIH IZKAZIH	18
4.1 PREDSTAVITEV IZMIŠLJENEGA PRIMERA	18
4.2 POSTOPKI KONSOLIDIRANJA	20
4.2.1 Priprave na konsolidiranje.....	20
4.2.2 Preračun posamičnih računovodskih izkazov iz tuje valute v valuto poročanja	21
4.2.3 Konsolidacijske prilagoditve.....	24
4.2.4 Seštevanje posameznih istovrstnih bilančnih postavk obvladujoče in odvisnih družb	31
4.2.5 Konsolidiranje finančne naložbe in kapitala	31
4.2.6 Izločitev medsebojnih stanj in transakcij ter posledično izločanje nerealiziranih dobičkov.....	36
4.2.7 Obračun razmejenih davkov.....	43
4.2.8 Prikaz neobvladujočih deležev v kapitalu in izkazu poslovnega izida	44
4.3 IZRAČUN SKUPNEGA UČINKA IZBRANIH NAPAČNIH NAVEDB NA KONSOLIDIRANE RAČUNOVODSKE IZKAZE	46
SKLEP.....	49

LITERATURA IN VIRI	51
--------------------------	----

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: MSRP-ji neposredno povezani s konsolidiranjem</i>	<i>4</i>
<i>Tabela 2: MSRP-ji, ki vsebujejo pomembna določila za konsolidiranje</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 3: Pogoji za majhne družbe iz 55. člena, povečani za 20 %.....</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 4: Število in delež skupin družb glede na vrsto skupine, Slovenija, 2010 in 2009.....</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 5: Največje slovenske multinacionalke v letu 2010 (v mio EUR)</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 6: Število zaposlenih na dan 31. 12. 2010</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 7: Mesečni tečaji RSD v letu 2010</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 8: Izračun razlike zaradi uporabe različnih tečajev</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 9: Uskupinjevalni popravek kapitala na dan 31. 12. 2010</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 10: Razlika do 100 % oblikovanega popravka vrednosti za terjatve, zapadle nad 365 dni na dan 31. 12. 2010 (v EUR).....</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 11: Znesek slabitve zalog pred in po prilagoditvi (v EUR).....</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 12: Stanje naložb obvladujoče družbe in kapitala odvisnih družb na dan 31. 12. 2010 (v EUR).....</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 13: Terjatve/obveznosti do družb v skupini na dan 31. 12. 2010 (v EUR)</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 14: Najemnine med družbami v skupini v letu 2010 (v EUR)</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 15: Poslovni prihodki/odhodki med družbami v skupini v letu 2010 (v EUR).....</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 16: Finančni prihodki/odhodki med družbami v skupini v letu 2010 (v EUR)</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 17: Učinek izbranih napačnih navedb na konsolidirane računovodske izkaze (v EUR)</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 18: Kazalniki, izračunani na podlagi pravih in napačnih KRI Skupine Iks za leto 2010.....</i>	<i>49</i>

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Organigram Skupine Iks na dan 31. 12. 2010</i>	<i>19</i>
--	-----------

UVOD

Trenutna svetovna finančna in gospodarska kriza je izpostavila vrsto problemov, med drugimi tudi vprašanje o kakovosti računovodskih informacij, ki jih uporabniki pridobijo iz računovodskih izkazov posamezne gospodarske družbe (v nadaljevanju družbe) in tudi konsolidiranih računovodskih izkazov v skupino povezanih družb.

Družbe in skupine, v okviru katerih te družbe delujejo, se namreč srečujejo z vse večjimi pritiski. Okrevanje gospodarstva je počasnejše od pričakovanega, tržne razmere so vse bolj težavne, poleg tega se soočajo še z dodatnimi izzivi, ki so se pojavili kot posledica visokega javnega dolga nekaterih evropskih držav, med drugimi Grčije, Portugalske, Irske, Španije in Italije, na primer z raznimi varčevalnimi ukrepi, ki jih te in tudi druge države sprejemajo kot odgovor na nastale razmere. V takih razmerah predstavljajo velik problem prihodnja pričakovanja. Poslovodstva se tako večkrat, kot je to običajno, znajdejo pod pritiskom, da morajo poročati o uspešnem poslovanju družbe ali o doseženi načrtovani stopnji rasti prihodkov. To lahko ustvari spodbude za sprejetje računovodskih pravil in uporabo računovodskih predpostavk pri vrednotenjih in ocenah, ki so pretirano agresivne ali nedosledno uporabljene. Z računovodskega vidika so tu najbolj kritične pomembnejše računovodske ocene, kot so npr. slabitve, vrednotenja, likvidnost in predpostavka o časovni neomejenosti delovanja ter kakovost in ustreznost s tem povezanih razkritij. Pritiski lahko postanejo tako močni, da se posamezniki, ki so zanje bolj dovzetni, oddaljijo od sprejemljivih praks in ne morejo več razumno presojati sprejemljivosti svojih dejanj.

Tveganje napačnih in zavajajočih navedb je pri konsolidiranih računovodskih izkazih še večje, saj poleg tega, da vsebujejo vse napake, ki se pojavljajo v posameznih računovodskih izkazih, omogočajo nastajanje dodatnih napak v postopku konsolidiranja. Praviloma so tveganjem, ki se pojavljajo pri konsolidiranju, najbolj izpostavljene prav največje družbe. V Sloveniji je bila tako leta 2011 največja družba Petrol z ustvarjenimi 2,86 milijarde evrov prihodkov, sledil mu je Mercator z 1,63 milijarde evrov, HSE z 1,36 milijarde evrov, Revoz z 1,14 milijarde evrov in pa Krka z ustvarjenih 995 milijonov evrov prihodkov. Med prvimi desetimi so še Gen-I, Telekom Slovenije, Gorenje, OMV Slovenija in Lek (Perčič, 2012). Vse našteje družbe se pojavljajo tudi v skupinah kot obvladujoče ali kot odvisne družbe. Posledično to pomeni, da so vse te družbe vključene tudi v proces konsolidiranja bodisi tako, da same sestavljajo konsolidirane računovodske izkaze, ali pa o svojem poslovanju le poročajo obvladujočim družbam in so del njihovih konsolidiranih računovodskih izkazov. S tem se pojavi tveganje napak ali celo prevar pri pripravi računovodskih izkazov, ki poročajo o uspešnosti poslovanja skupine, del katere so.

Cilj diplomskega dela je ugotoviti, katere napačne navedbe se lahko pojavijo v konsolidiranih računovodskih izkazih in oceniti kakšne so možnosti poslovodstva, da z namernim prirejanjem računovodskih informacij vpliva na sprejemanje odločitev uporabnikov konsolidiranih računovodskih izkazov. Namen je opozoriti uporabnike konsolidiranih

računovodskih izkazov na tveganja napačnih in celo zavajajočih navedb, ki so prisotna le na nivoju poročanja uspešnosti skupine med seboj povezanih družb.

Diplomsko delo obsega štiri poglavja. V prvem poglavju so predstavljeni zakoni in standardi, ki urejajo konsolidiranje in konsolidirane računovodske izkaze. V drugem poglavju opredelimo pojem skupina med seboj povezanih družb in preverimo razširjenost skupin v Sloveniji. V tretjem poglavju je predstavljen pomen konsolidiranih računovodskih izkazov za njihove uporabnike, katere računovodske informacije lahko pridobijo iz njih in kaj lahko privede do nezanesljivosti teh informacij. V zadnjem četrtem poglavju pa je na izmišljenem primeru skupine med seboj povezanih družb predstavljen postopek konsolidiranja s pregledom ključnih tveganj, kjer lahko pride do napačnih in celo zavajajočih navedb. Na koncu tega poglavja je predstavljena tudi analiza vpliva izbranih napačnih navedb na konsolidirane računovodske izkaze in nekatere kazalnike poslovanja skupine, ki njihovim uporabnikom služijo kot osnova za odločanje.

1 KONSOLIDACIJA IN KONSOLIDIRANI RAČUNOVODSKI IZKAZI

1.1 OPREDELITEV KONSOLIDIRANJA

Konsolidacija je postopek pripravljanja skupnih računovodskih izkazov za poročajočo družbo (obvladujočo družbo) in njene odvisne družbe. Konsolidacija je potrebna, kadar ima en poslovni subjekt obvladujoči finančni interes glede enega ali več drugih poslovnih subjektov (Schroeder, Clark & Cathey, 2011, str. 522).

Konsolidirani računovodski izkazi prikazujejo premoženjsko in finančno stanje ter poslovno uspešnost skupine med seboj povezanih družb, kot bi šlo za eno samo družbo. Zaradi možnosti vplivanja obvladujoče družbe na poslovanje ostalih družb v skupini, lahko edino konsolidirani računovodski izkazi, v katerih so ti vplivi izločeni, resnično in pošteno prikazujejo premoženjsko in finančno stanje ter poslovno uspešnost skupine (Vrankar, 2011, str. 189).

Zakon o gospodarskih družbah (Ur.l. RS, št. 65/2009-UPB3, 100/2011, v nadaljevanju ZGD-1) v 56. členu določa, da konsolidirano letno poročilo kot celoto tvorijo:

- konsolidirana bilanca stanja;
- konsolidirani izkaz poslovnega izida;
- konsolidirani izkaz denarnih tokov;
- konsolidirani izkaz gibanja kapitala;
- priloge h konsolidiranim izkazom;
- konsolidirano poslovno poročilo skupine družb, vključenih v konsolidacijo.

1.2 ZAKONSKA UREDITEV KONSOLIDIRANJA

Poslovanje vseh gospodarskih družb s sedežem v Republiki Sloveniji ureja ZGD-1. V skladu s 54. členom tega zakona morajo gospodarske družbe svoje poslovne knjige voditi tako v skladu z ZGD-1 kot tudi Slovenskimi računovodskimi standardi (Slovenski inštitut za revizijo, 2012, v nadaljevanju SRS) ali Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (International Accounting Standards Board, 2010, v nadaljevanju MSRP ali MRS). MSRP uporabljajo banke in zavarovalnice pa tudi druge družbe, če tako odloči njihova skupščina, vendar najmanj za obdobje petih let. Poleg tega morajo družbe, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah Evropske skupnosti in so zavezane h konsolidaciji na podlagi 56. člena ZGD-1, sestaviti konsolidirano letno poročilo v skladu z MSRP. Vse ostale družbe uporabljajo SRS.

1.2.1 Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1)

ZGD-1 postavlja osnovni okvir za konsolidiranje, SRS in MSRP pa dopolnjujejo in podrobneje opredeljujejo njegove določbe. Vse zakonske določbe o konsolidiranju so združene v 56. členu ZGD-1, katerega naslov je Konsolidirano letno poročilo in natančno opredeljuje:

- kdo mora sestaviti konsolidirano letno poročilo;
- sodila za določanje nadrejenih oziroma podrejenih družb;
- vsebino konsolidiranega letnega poročila;
- katerih družb ni treba vključiti v konsolidacijo;
- da naj SRS med drugim določijo, kdaj nadrejeni družbi, ki je podrejena drugi nadrejeni družbi s sedežem v Republiki Sloveniji, ni treba sestavljati konsolidiranega letnega poročila.

Ta določila veljajo tudi za družbe, ki uporabljajo MSRP, saj le ti sami ne določajo, kdo so zavezanec za pripravo konsolidiranih računovodskih izkazov, ampak je to predmet zakonskih določb posamezne države.

1.2.2 Slovenski računovodski standardi (SRS)

SRS obravnavajo konsolidiranje v 10. in 13. točki Uvoda v SRS. 10. točka se imenuje Poslovne združitev in obravnava obračun poslovnih združitev po prevzemni metodi. 13. točka, katere naziv je Uskupinjevanje (konsolidiranje) računovodskih podatkov v računovodskih izkazih, pa določa med drugim (SRS):

- kdo sestavlja skupino med seboj povezanih družb;
- kaj pomeni obvladovanje;
- kaj je popolno konsolidiranje;
- kaj obsega prvo in kaj naslednja konsolidiranja;

- kdaj obvladujoči družbi ni treba sestavljati konsolidiranih računovodskih izkazov;
- kaj je pridružena družba;
- kdaj se neposredno uporablja MRS 28 – Finančne naložbe v pridružene družbe, MRS 27 – Skupinski in ločeni računovodski izkazi in MSRP 3 – Poslovne združitve.

V posameznih standardih so obravnavane posebnosti vrednotenja posameznih gospodarskih kategorij (npr. opredmetenih osnovnih sredstev, zalog, prihodkov itd.) v konsolidiranih računovodskih izkazih.

1.2.3 Mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP)

MSRP-ji, ki neposredno urejajo konsolidiranje, so prikazani v Tabeli 1.

Tabela 1: MSRP-ji neposredno povezani s konsolidiranjem

MRS/MSRP	Naslov	Vsebina
MSRP 3	Poslovne združitve	Obračunavanje poslovnih združitev
MSRP 10	Konsolidirani računovodski izkazi	Konsolidiranje in opredelitev skupine; standard velja za letna obračunska obdobja, ki se začnejo 1. 1. 2013, do takrat to ureja MRS 27.
MSRP 11	Skupni aranžmaji	Opredelitev in računovodstvo skupnih aranžmajev; standard velja za letna obračunska obdobja, ki se začnejo 1. 1. 2013, do takrat to ureja MRS 31.
MSRP 12	Razkritje deležev v drugih podjetjih	Razkritja v zvezi z med seboj povezanimi družbami; standard velja za letna obračunska obdobja, ki se začnejo 1. 1. 2013.
MRS 28 (2011)	Finančne naložbe v pridružena podjetja in skupne podvige	Pridružene družbe in kapitalska metoda; dopolnitve veljajo za letna obračunska obdobja, ki se začnejo 1. 1. 2013.

*Vir: M. Vrankar, Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva pooblaščen revizor, 2010, str. 2;
KPMG IFRG Limited, IFRS Practice Issues: Adopting the consolidation suite of standards, 2013, str 2.*

MSRP-ji, ki niso neposredno povezani s konsolidiranjem, vsebujejo pa pomembna določila za konsolidiranje, so prikazani v Tabeli 2.

Tabela 2: MSRP-ji, ki vsebujejo pomembna določila za konsolidiranje

MRS/MSRP	Naslov	Vsebina
MSRP 1	Prva uporaba MSRP	Posebna določila za prvo uporabo MSRP
MSRP 5	Nekratkoročna sredstva za prodajo in ustavljeno poslovanje	Obračunavanje sredstev, namenjenih prodaji.
MRS 12	Davek iz dobička	Odloženi davki pri konsolidaciji
MRS 21	Vplivi sprememb deviznih tečajev	Preračunavanje sredstev in obveznosti v tujini
MRS 36	Oslabitev sredstev	Oslabitev dobrega imena
MRS 38	Neopredmetena sredstva	Pripoznanje neopredmetenih sredstev pri poslovnih združitvah
MRS 39	Finančni inštrumenti – pripoznavanje in merjenje	Sodila za odločanje o oslabitvi
MSRP 9	Finančni inštrumenti	Merjenje finančnih sredstev
MSRP 13	Merjenje poštene vrednosti	Definicija poštene vrednosti, okvir za merjenje poštene vrednosti in potrebna razkritja, standard velja za letna obračunska obdobja, ki se začnejo 1. 1. 2013.

Vir: M. Vrankar, *Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva pooblaščen revizor*, 2010, str. 2.

Zaradi trenutno oteženih razmer v gospodarstvu in s tem povečanim tveganjem za nedosledno poročanje družb in skupin je IASB tudi na področju konsolidiranja objavil kar nekaj sprememb. Za letna obračunska obdobja, ki se začnejo 1. januarja 2013, bo v veljavi dopolnilo k MSRP 7 – Finančni inštrumenti – razkritja. 12. maja 2011 pa so bili na področju konsolidiranja izdani kar štirje novi standardi: MSRP 10 – Konsolidirani računovodski izkazi (angl. *IFRS 10 Consolidated Financial Statements*), MSRP 11 – Skupni aranžmaji (angl. *IFRS 11 Joint Arrangements*), MSRP 12 – Razkritje deležev v drugih podjetjih (angl. *IFRS 12 Disclosure of Interests in Other Entities*) in MSRP 13 – Merjenje poštene vrednosti (angl. *IFRS 13 Fair Value Measurement*); prenovljena pa sta bila tudi MRS 27 in MRS 28. Vsi navedeni standardi in spremembe standardov stopijo v veljavo s 1. januarjem 2013.

Ker predpostavljamo, da se izmišljena Skupina Iks, katere konsolidacijo opisujemo v nadaljevanju diplomskega dela, konsolidira po SRS-jih, se v nadaljevanju ne spuščamo v podrobnejše opise vsebine posameznih mednarodnih standardov računovodskega poročanja.

1.3 ZAVEZANCI ZA SESTAVO KONSOLIDIRANIH RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

1.3.1 Zavezanci po ZGD-1

Po 56. členu ZGD-1 sestavi konsolidirano letno poročilo družba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je nadrejena eni ali več družbam s sedeži v Republiki Sloveniji ali zunaj nje (podrejenim družbam), če so bodisi nadrejena družba bodisi ena ali več podrejenih družb organizirane kot kapitalske družbe ali kot dvojne družbe oziroma imajo drugo istovrstno pravnoorganizacijsko obliko po pravu države sedeža družbe.

56. člen ZGD-1 v 5. točki določa, da nadrejena družba, ki skupaj s podrejenimi družbami ne izpolnjuje pogojev za srednje družbe iz 4. odstavka 55. člena tega zakona, pri čemer se merili čisti prihodki od prodaje in vrednost sredstev povečata za 20 %, ni dolžna sestaviti konsolidiranega letnega poročila. Ta odpustek pa ne velja, če se z vrednostnimi papirji nadrejene ali katere od podrejenih družb trguje na organiziranem trgu ter za banke, zavarovalnice in borze vrednostnih papirjev.

Tabela 3: Pogoji za majhne družbe iz 55. člena, povečani za 20 %

Pogoj	Velikost po 55. členu	Povečano za 20 %
Povprečno število zaposlenih	Do 50	Do 50
Čisti prihodki od prodaje v EUR	Do 8.800.000	Do 10.560.000
Sredstva v EUR	Do 4.400.000	Do 5.280.000

Vir: Prirejeno po ZGD-1.

Če sledimo 56. členu ZGD-1 morata biti torej izpolnjeni dve od naštetih treh meril v Tabeli 3. Za izračun je treba vzeti podatke iz dveh zaporednih poslovnih let, za prihodke se vzame podatek iz izkaza poslovnega izida za celotno poslovno leto, za sredstva pa podatek iz bilance stanja na zadnji dan posameznega poslovnega leta.

1.3.2 Zavezanci po SRS

ZGD-1 v 9. točki 56. člena nalaga SRS, naj določijo primere, v katerih nadrejena družba, ki je podrejena drugi nadrejeni družbi s sedežem v Republiki Sloveniji, ni dolžna izdelati konsolidiranega letnega poročila. Na tej podlagi SRS v 13. točki Uvoda v SRS določajo, da obvladujoči družbi, ki je sama hkrati odvisna družba in jo obvladuje druga družba s sedežem v Republiki Sloveniji, ni treba sestavljati konsolidiranih računovodskih izkazov, če pridobi privolitev vseh manjšinskih lastnikov kapitala, mora pa pojasniti razloge, zaradi katerih jih ni sestavila, skupaj s podlagami, na katerih so zasnovani posamični računovodski izkazi odvisnih družb. Razkriti mora tudi naziv in registrirani sedež obvladujoče družbe, ki objavlja konsolidirane računovodske izkaze.

1.3.3 Zavezanci po MSRP

MSRP ne določajo zavezancev za sestavljanje konsolidiranih računovodskih izkazov, saj pravijo, da je to predmet zakonskih določb posamezne države, pri nas torej ZGD-1.

MSRP določa le pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da obvladujoči družbi ni treba sestaviti konsolidiranih računovodskih izkazov. V skladu z 10. členom MRS 27 je to dovoljeno le v primeru, ko:

- je obvladujoča družba sama odvisna ter so njeni lastniki obveščeni, da sama ne bo sestavljala konsolidiranih računovodskih izkazov, in lastniki temu ne nasprotujejo;
- obvladujoča družba s svojimi vrednostnimi papirji ni uvrščena na javni trg ter
- se tudi ne namerava uvrstiti nanj;
- zadnja ali katerakoli vmesna obvladujoča družba obvladujoče družbe sestavlja konsolidirane računovodske izkaze v skladu z MSRP;
- so izpolnjeni vsi navedeni pogoji.

1.4 SPLOŠNE PREDPOSTAVKE ZA KONSOLIDIRANJE

Vrankar (2010, str. 5) navaja, da je tako kot pri sestavljanju posameznih računovodskih izkazov tudi pri konsolidiranju treba upoštevati računovodske predpostavke o merilih za konsolidiranje, zlasti glede vprašanj, ki niso rešena v zakonih in standardih oziroma če njihove določbe potrebujejo dodatno razlago.

Vrankar (2010, str. 5–7) loči naslednje temeljne računovodske predpostavke:

- predpostavka enotne družbe (skupina med seboj povezanih družb se obravnava kot ena sama družba);
- predpostavka izkazovanja resničnega premoženjskega in finančnega stanja ter poslovnega izida;
- predpostavka popolnosti skupine (zajete so obvladujoča družba in vse družbe, ki v skladu s predpisi in standardi sodijo v skupino, ni pomembo kje imajo svoje sedeže);
- predpostavka popolnosti vsebine računovodskih izkazov in enotnega zajemanja vanje (zajeta se vsa sredstva in obveznosti ter prihodki in odhodki vseh družb v skupini, ne glede na to, kako so obravnavani v računovodskih izkazih posameznih družb, pri čemer je treba uporabljati enoten način zajemanja v računovodske izkaze, ki ga uporablja obvladujoča družba);
- predpostavka enotnega vrednotenja (vsa sredstva in obveznosti ter prihodki in odhodki vseh družb v skupini se vrednotijo po enotnih metodah, ki jih uporablja obvladujoča družba);
- predpostavka istega datuma (konsolidirani računovodski izkazi se sestavljajo na isti datum kot računovodski izkazi obvladujoče družbe);
- predpostavka dosledne stanovitnosti pri uporabi metod konsolidiranja (metode konsolidiranja se morajo dosledno uporabljati iz obdobja v obdobje, ločimo oblikovno in vsebinsko stanovitnost; prva se nanaša na obliko in razčlenitev postavk v izkazih, druga pa na uporabljene metode in postopke pri sestavljanju izkazov);
- predpostavka jasnosti in preglednosti (računovodski izkazi in pojasnila so nedvoumno opredeljeni in so predstavljeni v urejenem in razumljivem zaporedju);
- predpostavka gospodarnosti (uporaba vrste postopkov konsolidiranja je omejena z velikostjo stroškov zanje, ti pa se primerjajo z vrednostjo dobljenih informacij);

- predpostavka pomembnosti (računovodski izkazi morajo vsebovati vse postavke, ki so dovolj pomembne, da lahko vplivajo na ocene in odločitve uporabnikov).

Za kakovostne informacije glede premoženjskega in finančnega stanja skupine je zelo pomembno, da konsolidirani računovodski izkazi izpolnjujejo vse zgoraj predstavljene predpostavke. Splošne kakovostne značilnosti računovodskih izkazov so opredeljene tudi v 5. točki Uvoda v SRS in te so razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost. Ker v tem diplomskem delu obravnavamo problematiko prilagajanja računovodskih izkazov z namenom zavajanja njihovih uporabnikov, postavljamo pod vprašaj značilnost zanesljivost, ki pomeni, ne samo da postavke v računovodskih izkazih ne vsebujejo pomembnih napak in pristranskih stališč ter da zvesto predstavljajo tisto, o čemer trdijo, da predstavljajo, ali za kar se upravičeno domneva, da predstavljajo; temveč tudi da so konti in knjižbe na njih popolni in zanesljivi.

2 OPREDELITEV SKUPINE MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB IN RAZŠIRJENOST LE-TEH V SLOVENIJI

Za sestavljanje konsolidiranih računovodskih izkazov je najprej potrebna natančna opredelitev skupine med seboj povezanih družb. Nepravilna določitev družb, ki se konsolidirajo, namreč vpliva na vse naslednje korake v postopku konsolidacije ter vsebino samih konsolidiranih računovodskih izkazov.

2.1 OPREDELITEV SKUPINE MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB

2.1.1 Opredelitev skupine po ZGD-1

Po 1. odstavku 56. člena ZGD-1 skupino tvorijo nadrejena družba in podrejene družbe, če je nadrejena družba ali ena od podrejenih družb organizirana kot kapitalska družba, kot dvojna družba ali kot istovrstna pravnoorganizacijska oblika po pravu države sedeža družbe. Take družbe morajo pripraviti tudi konsolidirano letno poročilo.

Družba je v skladu z 2. odstavkom 56. člena ZGD-1 nadrejena drugi družbi, če je izpolnjen le eden od pogojev:

- če ima večino glasovalnih pravic v drugi družbi;
- če ima pravico imenovati ali odpoklicati večino članov posloводства ali nadzornega sveta druge družbe in je hkrati družbenik te družbe;
- če ima pravico do prevladujočega vpliva nad drugo družbo na podlagi podjetniške pogodbe ali drugega pravnega temelja ali
- če je družbenik v drugi družbi in če na podlagi pogodbe z drugimi družbeniki te družbe nadzoruje večino glasovalnih pravic v tej družbi.

2.1.2 Opredelitev skupine po SRS

V 13. točki Uvoda v SRS je skupina opredeljena kot gospodarska, ne pa tudi pravna enota ter ni samostojna nosilka pravic in dolžnosti. Ne glede na to pa je v konsolidiranih računovodskih izkazih skupina predstavljena, kot da bi šlo za eno samo družbo. Konsolidirani računovodski izkazi so sestavljeni na podlagi posamičnih računovodskih izkazov družb v skupini z ustreznimi konsolidacijskimi popravki, ki pa niso predmet dejanskega knjiženja v računovodskih izkazih posameznih družb v skupini.

Skupino sestavljajo:

- obvladujoča družba,
- od nje odvisne družbe zaradi deleža v kapitalu,
- od nje odvisne družbe zaradi prevladujočega vpliva iz drugih razlogov.

SRS obvladovanje razumejo kot zmožnost odločanja o finančnih in poslovnih usmeritvah družbe za pridobivanje koristi iz njenega delovanja. Odvisna družba je torej družba, ki jo obvladuje druga obvladujoča družba.

2.1.3 Opredelitev skupine po MSRP

Po 4. členu MRS 27 skupino sestavljajo obvladujoča družba in vse njene odvisne družbe. V tem istem členu je obvladovanje definirano kot zmožnost odločanja o finančnih in poslovnih usmeritvah družbe za pridobivanje koristi iz njenega delovanja. V skladu s 13. členom MRS 27 obvladovanje obstaja, če ima neka družba neposredno ali posredno prek odvisnih družb več kot polovico glasovalnih pravic v drugi družbi. Prav tako se predpostavlja, da obvladovanje obstaja, če ima družba:

- več kot polovico glasovalnih pravic na podlagi dogovora z drugimi naložbeniki;
- zmožnost odločanja o finančnih in poslovnih usmeritvah druge družbe na podlagi zakona ali pogodbe;
- moč imenovati ali odpoklicati večino članov upravnega odbora ali temu ustreznega organa odločanja, ki obvladuje to drugo družbo;
- večino glasov na sejah upravnega odbora ali temu ustreznega organa odločanja, ki obvladuje to drugo družbo.

Iz navedenega je razvidno, da je opredelitev po MSRP vsebinsko enaka tisti po ZGD-1.

14. člen MRS 27 dodatno zahteva, da se pri presojanju obsega glasovalnih pravic upoštevajo tudi tiste, ki izhajajo iz lastništva delniških nakupnih bonov (angl. *share warrant*), nakupnih opcij za delnice (angl. *share call options*), dolžniških ali kapitalskih inštrumentov, ki so zamenljivi za redne delnice, ali drugih podobnih inštrumentov, ki ob njihovi uveljavitvi ali zamenjavi dajo lastniku dodatno glasovalno pravico ali pa zmanjšajo to pravico drugi družbi.

Te potencialne glasovalne pravice se upoštevajo, če jih je možno uveljaviti ali zamenjati v trenutku, ko se ocenjuje obseg obvladovanja.

V skladu z 12. členom MRS 27 je v konsolidiranje obvezno vključiti vse odvisne družbe obvladujoče družbe, tako domače kot tuje.

2.2 SKUPINE MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB V SLOVENIJI

Zaletel Plantan (2012) navaja, da se je v Sloveniji v letu 2010 povezovalo v skupine med seboj povezanih družb 18 % vseh družb, ki so tu registrirane, kar je 2 % več kot v letu 2009. Večinoma gre za velike in srednje velike družbe, saj je bilo del skupin kar 84 % vseh velikih in srednje velikih družb po merilih 55. člena ZGD-1.

Pri skupinah družb so prevladovalе družbe, ki opravljajo naslednje dejavnosti:

- trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (22,7 %),
- predelovalne dejavnosti (13 %) in
- strokovna, znanstvena in tehnična dejavnost (14 %).

Kot je razvidno iz Tabele 4, je bilo med vsemi skupinami v letu 2010 51,6 % takih, ki so rezidenčne in 48,4 % večnacionalnih skupin. Rezidenčna skupina družb je skupina najmanj dveh pravnih enot, ki jo sestavljajo samo rezidenčne enote, to so enote, ki daljše obdobje opravljajo ekonomsko dejavnost v Sloveniji, večnacionalne skupine pa sestavljata najmanj dve pravni enoti iz različnih držav (Skupine podjetij, Slovenija metodološka pojasnila, 2010). Med rezidenčnimi skupinami družb so prevladovalе skupine, sestavljene iz treh do petih povezanih družb. Takih skupin je bilo 79 %. Večnacionalne skupine med seboj povezanih družb so bile večinoma pod nadzorom družbe, ki je bila registrirana v Sloveniji (19 %) in v Avstriji (18 %), sledile pa so jim družbe s sedežem v Nemčiji, Hrvaški in Italiji.

Tabela 4: Število in delež skupin družb glede na vrsto skupine, Slovenija, 2010 in 2009

	Skupaj		Vrste skupin med seboj povezanih družb							
			Rezidenčne skupine družb		Večnacionalne skupine družb		Večnacionalne skupine družb pod nadzorom družbe, registrirane v tujini		Večnacionalne skupine družb pod nadzorom družbe, registrirane v Sloveniji	
Leto	število	%	število	%	število	%	število	%	število	%
2009	5.016	100	2.498	49,8	2.518	50,2	1.968	39,2	550	11,0
2010	5.981	100	3.085	51,6	2.896	48,4	2.343	39,2	553	9,2

Vir: M. Zaletel Plantan, *Skupine podjetij, Slovenija, 2009 – končni podatki, 2011*; M. Zaletel Plantan, *Skupine podjetij, Slovenija, 2010 – končni podatki, 2012*.

V letu 2008 sta Center za mednarodne odnose (CMO) na Fakulteti za družbene vede in Program za mednarodne investicije na Columbia University (angl. *The Columbia Program on International Investment* oz. *CPII*) v medsebojnem sodelovanju pripravila lestvico slovenskih multinacionalnih družb (CMO & CPII, 2008, str. 2). Večina njihovih ugotovitev velja še danes.

Največje tri slovenske multinacionalne družbe so bile Mercator, Gorenje in Krka ter so imele v lasti več kot polovico sredstev petindvajseterice v tujini. Slovenske multinacionalke so najpogostejše regionalno usmerjene, neposredne investicije v tujini so pogosto sestavni del strategije rasti in preživetja, motivira pa jih iskanje in ohranjanje trgov. Večina njihovih podružnic je v državah zahodnega Balkana. Med neposrednimi investicijami v tujino prevladujejo investicije v novoustanovljene družbe; prevzemi in združitve z že obstoječimi družbami so pogostejši po letu 2000. Zgodnja internacionalizacija slovenskih družb je po osamosvojitvi Slovenije omilila negativne gospodarske posledice in olajšala prehod v tržno gospodarstvo. Pomembna posledica zgodnje internacionalizacije je pridobivanje znanja in izkušenj na tujih trgih ter vzgoja mednarodnih poslovođij, kar je ključno za uspešno mednarodno rast tudi v prihodnje (CMO & CPII, 2008, str. 1–5).

Največje slovenske multinacionalke po prihodkih, sredstvih in zaposlenih v tujini v letu 2010, kot jih navaja časnik *Finance*, so prikazane v Tabeli 5.

Tabela 5: Največje slovenske multinacionalke v letu 2010 (v mio EUR)

#	Ime skupine	Prihodki na tujih trgih	Sredstva v tujini	Zaposleni v tujini	Prihodki od prodaje skupine	Št. odvisnih družb v tujini
1	Mercator	898,7	1.256	9.723	2.781,6	17
2	Gorenje	1.120,0	1.040	3.724	1.382,2	74
3	Krka	905,4	752	4.110	1.010,0	19
4	Petrol	427,3	374	989	2.802,8	16
5	SIJ	488,8	75	212	590,9	9
6	Telekom Slovenije	94,3	368	1.297	839,3	14
7	GEN-I	475,4	95	13	652,8	11
8	Impol	374,6	71	711	421,1	5
9	Splošna plovba	151,7	344	106	152,5	3
10	Perutnina Ptuj	126,7	118	1.955	241,7	15
11	Koncern Kolektor	233,0	53	806	364,0	15
12	Unior	187,9	65	1.019	239,5	22
13	Hidria	218,9	77	644	254,9	29
14	Iskra Avtoelektrika	207,7	72	608	218,4	10
15	Trimo	125,7	60	437	150,3	17
16	Hit	111,4	38	486	196,5	4
17	Alpina	47,1	8	1.032	62,0	11
18	Kovintrade	114,0	45	159	188,5	11
19	ETI	81,0	23	570	88,9	11
20	S & T Slovenija	43,2	29	272	83,3	2
21	Iskraemeco	69,7	n.p.	17	75,8	13
22	MLM	55,7	3	51	71,5	3
23	Lisca	19,2	9	306	27,1	8
24	Valkarton	10,4	12	237	55,4	1
25	SRC	1,5	1	62	44,3	3
	SKUPAJ	6.589,3	4.988	29.546	12.995,3	343

Opomba: n.p. pomeni, da ni podatka

Vir: Najbolj internacionalizirane slovenske multinacionalke in največje slovenske multinacionalke, 2011.

Kot je razvidno iz Tabele 5, so na prvih treh mestih v letu 2010 še vedno Mercator, Gorenje in Krka. V skupnem slovenske multinacionalke rastejo. Od petindvajseterice iz leta 2006 jih je na lestvici ostalo 14, ostali so se zamenjali. Petindvajseterica največjih slovenskih multinacionalk leta 2010 je imela v tujini skoraj 5 milijard EUR sredstev (2 več kot v 2006), skoraj 6,6 milijard EUR prodaje (5,5 v 2006) in je na tujih trgih zaposlovala 29.546 oseb (v 2006 23.616 oseb).

Vseh največjih 25 slovenskih multinacionalk je imelo v letu 2010 skupaj 343 družb v tujini. Najbolj razširjeno mrežo družb v tujini je imelo Gorenje s 74 odvisnimi družbami v tujini, sledila pa sta mu Hidria z 29 in Unior z 22 družbami v tujini.

Tuje povezane družbe imajo svoje obvladujoče družbe v tujini in se zato tudi konsolidirajo v tujini na sedežu obvladujoče družbe. Za ta namen morajo posamezne odvisne družbe v Sloveniji v večini primerov izpolnjevati t.i. poročevalske pakete (angl. *reporting package*). Poročevalski ali tudi konsolidacijski paket je skupek obrazcev, ki jih obvladujoča družba pripravi in pošlje v izpolnitev vsem svojim odvisnim družbam, ki so vključene v

konsolidacijo. Vključuje računovodske izkaze in različna pojasnila k računovodskim izkazom.

Slovenske multinacionalke imajo, tako kot rezidenčne skupine družb, obvladujočo družbo v Sloveniji in tu tudi sestavljajo konsolidirane računovodske izkaze.

3 POMEN KONSOLIDIRANIH RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Za razumevanje pomena posamičnih in predvsem konsolidiranih računovodskih izkazov bomo najprej na kratko predstavili, kdo so uporabniki računovodskih izkazov, kakšni so motivi posloводства za zavajanje uporabnikov in kakšne so možnosti prirejanja posamičnih in konsolidiranih računovodskih izkazov med seboj povezanih družb ter kje so prednosti in slabosti konsolidiranih računovodskih izkazov.

3.1 NAMEN KONSOLIDIRANIH RAČUNOVODSKIH IZKAZOV IN NJIHOVI UPORABNIKI

Namen računovodskih izkazov je zagotavljati in dajati informacije o finančnem položaju, uspešnosti in spremembah finančnega položaja družbe, ki so koristne širokemu krogu uporabnikov pri njihovem odločanju (Turk, Kavčič, Kokotec-Novak, Koželj & Odar, 2004, str. 63). Enako velja za konsolidirane računovodske izkaze, pri čemer gre za informacije o finančnem položaju in uspešnosti skupine med seboj povezanih družb.

Med uporabnike računovodskih izkazov štejemo (Odar, 2011, str. 7):

- sedanje in možne vlagatelje,
- zaposlence,
- posojilodajalce,
- dobavitelje in druge dajalce blagovnih kreditov,
- kupce,
- vlade in njihove organe ter
- javnost.

Posamezne skupine uporabnikov pa imajo posebne zahteve po računovodskih informacijah (Odar, 2011, str. 7–8):

- Vlagatelje zanimajo deleži od čistega dobička, dividende in podobno, politika delitve čistega dobička, dolgoročna donosnost družbe in kakovost njenega posloводства.
- Zaposlence zanima donosnost posloovanja družbe, predvsem zaradi možnosti zaslužkov in socialnih prejemkov, pa tudi dolgoročne možnosti za zaposlovanje.
- Posojilodajalce zanima plačilna sposobnost in finančni položaj družbe.

- Dobavitelje zanima dolgoročna donosnost zaradi možnosti dolgoročnega sodelovanja in pa plačilna sposobnost.
- Kupce zanima predvsem dolgoročna donosnost zaradi možnosti ohranjanja ustaljenega poslovanja in pa finančni položaj družbe.
- Država in državni organi želijo biti seznanjeni zlasti z razmeščenostjo raznih dejavnikov, posebej z zaposlenci ter z uživanjem posebnih pravic zaradi monopolnega položaja ali naravne rente, kar je povezano z uvajanjem dajatev.
- Javnost želi vedeti, ali družba ogroža človekovo okolje in če ga, kako ukrepati, da se ogrožanje prepreči ali omeji ter kakšne so ekonomske in finančne možnosti družbe za pomoč pri reševanju krajevnih problemov in v zvezi z zaposlovanjem, posledično pa se zanimajo predvsem za donosnost poslovanja in finančni položaj družbe.

Konsolidirani računovodski izkazi ne morejo biti nadomestilo za računovodske izkaze posameznih družb v skupini, lahko so le njihovo dopolnilo. Računovodski izkazi posamezne družbe, ki je del skupine, so temeljnega pomena z vidika informativne vrednosti, medtem ko imajo konsolidirani računovodski izkazi skupine le dodatno informativno vrednost. Posamezni računovodski izkazi lahko izkazujejo zelo ugoden finančni položaj družbe, če pa je ta družba vključena v skupino, v katero so združene tudi druge družbe, ki izkazujejo slab finančni položaj, računovodski izkazi skupine ne morejo dati prave slike o položaju posamezne družbe. Zaradi takšnega tveganja je treba konsolidirane računovodske izkaze obravnavati kot dodatno informacijo k posameznim računovodskim izkazom (Turk et al., 2004, str. 552).

Konsolidirani računovodski izkazi oziroma celotno konsolidirano letno poročilo je torej vir dodatnih informacij za vse uporabnike računovodskih izkazov. Če namreč želijo lastniki, posojilodajalci, dobavitelji, zaposleni, vlagatelji in javnost dobiti vpogled v resnično in pošteno finančno stanje ter poslovni izid skupine, morajo uporabiti konsolidirane računovodske izkaze in ne posamičnih računovodskih izkazov obvladujoče družbe. Večji kot je obseg transakcij med povezanimi družbami, večji je pomen konsolidiranih računovodskih izkazov.

Konsolidirani računovodski izkazi so uporabni za vlagatelje pri računanju vrednosti družb, na primer pred prevzemom družbe, ki nastopa kot obvladujoča družba v skupini, saj so pri večini metod vrednotenja družb uporabljeni kot osnova za izračun pretekli računovodski izkazi. Če je družba, ki je predmet prevzema, obvladujoča družba v skupini med seboj povezanih družb, potem prevzemniki, ko prevzamejo obvladujočo družbo, z njo prevzamejo tudi vse njene odvisne družbe, zato je pomembno izračunati vrednost celotne skupine. To pa lahko naredijo le na podlagi konsolidiranih računovodskih izkazov.

Za državo so pomembni predvsem posamični računovodski izkazi, ker predstavljajo izhodišče za obdavčenje. Podobno velja za lastnike, ker predstavljajo izhodišče za izplačilo dobičkov lastnikom. Posojilodajalcem in dobaviteljem služijo izkazi, tako posamični kot tudi

konsolidirani, za ugotavljanje bonitete in plačilne sposobnosti družbe pri odobritvi kreditov in ugodnejših plačilnih pogojev ter višjih limitov pri poslovanju ter manjšem obsegu zavarovanja dolgov.

Računovodski izkazi torej mnogim uporabnikom služijo kot osnova za odločanje, zato je izrednega pomena, da so le-ti resnična in poštena predstavitev premoženjskega in finančnega stanja posamezne družbe ali skupine in da ne vsebujejo pomembno napačnih ali celo zavajajočih navedb, ki bi posamezne uporabnike lahko privedle do napačnih odločitev.

3.2 NAPAKE IN PREVARE V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH

V skladu z 2. odstavkom Mednarodnega standarda revidiranja 240 (International Federation of Accountants, 2009, v nadaljevanju MSR 240) napačne navedbe v računovodskih izkazih lahko izhajajo iz prevare ali napake. Odločujoči dejavnik za razlikovanje med njima je v namernosti ali nenamernosti dejanja, ki povzroči napačno navedbo v računovodskih izkazih.

Izraz **napaka** se nanaša na nenamerno napačno navedbo v računovodskih izkazih, opustitev zneska ali razkritja, npr. na (Bešvir, 2008, str. 18):

- napako pri zbiranju ali obdelovanju podatkov za računovodske izkaze;
- napačno računovodsko oceno, ki izhaja in neupoštevanja ali pa napačne razlage dejstev;
- napako pri uporabi računovodskih načel v zvezi z merjenjem, pripoznavanjem, razvrščanjem, predstavljanjem in razkrivanjem.

Izraz **prevara** pa se v skladu z 11. odstavkom MSR 240 nanaša na namerno dejanje enega ali več članov posloводства, pristojnih za upravljanje, zaposlenih ali tretjih oseb, da se z goljufijo pridobijo neupravičene ali nezakonite koristi.

Poznamo dve vrsti namerno napačnih navedb (3. odstavek MSR 240):

- napačne navedbe zaradi prevarantskega računovodskega poročanja in
- napačne navedbe zaradi poneverbe sredstev.

Poneverba sredstev zajema krajo sredstev družbe in ni bistvena za to diplomsko delo, ki se osredotoča predvsem na prevarantsko računovodsko poročanje, ki je v pojasnilu A2 k 3. odstavku MSR 240 definirano kot računovodsko poročanje, ki vsebuje namerne napačne navedbe, vključno z opustitvami zneskov zahtevanih vknjižb ali potrebnih razkritij v računovodskih izkazih, katerih namen je zavesti uporabnike računovodskih izkazov.

MSR 240 v odstavku A3 nadalje razkriva več načinov izvedbe prevarantskega računovodskega poročanja:

- s prikrojevanjem, prirejanjem ali spreminjanjem računovodskih evidenc ali podpornih dokumentov, ki so podlaga za sestavo računovodskih izkazov;
- z napačnim prikazovanjem ali namerno opustitvijo evidentiranja dogodkov, poslov ali drugih pomembnih informacij v računovodskih izkazih;
- z namerno napačno uporabo računovodskih načel, ki se nanašajo na vrednotenje, razvrščanje, način predstavljanja ali razkrivanje.

Motivi posloводства za prevarantsko računovodsko poročanje so med drugimi (Bešvir, 2008, str. 20):

- delniške opcije in/ali plače posloводства, ki so vezane na poslovni rezultat družbe oziroma skupine in/ali na doseganje plana, ki je lahko preveč optimistično zastavljen;
- boljša bonitetna ocena in s tem boljše pogajalsko izhodišče pri bankah in dobaviteljih;
- izpolnjevanje finančnih zavez in drugih pogodbenih določil v obstoječih kreditnih pogodbah, ki narekujejo, da se v primeru slabšega poslovanja obrestna mera zviša, zahteva se dodatno zavarovanje ali celo predčasno vračilo kredita;
- prenos dobička v države z ugodnejšo davčno zakonodajo ali v družbe, ki izkazujejo davčno izgubo;
- znižanje ali zvišanje vrednosti družbe npr. pred njenim prevzemom: znižanje v primeru, ko ima prevzemnik notranje informacije, zaradi katerih ve, da je družba v resnici vredna več, kot pa bo plačal zanjo; zvišanje pa v primeru, če hočejo obstoječi lastniki s prodajo iztržiti čim več;
- čezmerno sodelovanje posloводства pri izbiri računovodskih usmeritev ali določanju pomembnih ocen;
- neučinkovit sistem nadziranja, ki ga opravljajo pristojni za upravljanje nad računovodskim poročanjem in notranjimi kontrolami.

3.2 NAČINI IZKRIVLJANJA POSAMIČNIH RAČUNOVODSKIH IZKAZOV MED SEBOJ POVEZANIH DRUŽB

Pri med seboj povezanih družbah lahko ločimo napačne navedbe, ki so zavajajoče za uporabnike posamičnih računovodskih izkazov družbe v skupini in se izločijo ob pravilno izvedeni konsolidaciji, in pa napačne navedbe, ki so posledica nepravilno izvedenega postopka konsolidiranja ter so prisotne v konsolidiranih računovodskih izkazih. V diplomskem delu smo se osredotočili na napačne navedbe, ki obstajajo v konsolidiranih računovodskih izkazih, prve pa bomo samo na kratko predstavili v nadaljevanju.

Posloводства lahko zavajajo uporabnike računovodskih izkazov posamezne družbe v skupini z uporabo t. i. politike bilanciranja, s katero otežijo ali celo onemogočijo vpogled v resnično premoženjsko in finančno stanje ter poslovno uspešnost posameznih družb v skupini. Primeri takega poslovanja in bilančne politike so (Vrankar, 2007):

- različna opredelitev poslovnega leta in s tem različni datumi posamičnih računovodskih izkazov družb v skupini, kar povzroči časovno neusklajenost poslovnih izidov med družbami;
- obračunavanje blaga in storitev nad primerljivimi tržnimi cenami ali pod njimi;
- uporaba različnih usmeritev in načel vrednotenja v posamičnih računovodskih izkazih;
- prenos kritičnih dejavnosti v družbe, katerih računovodskih izkazov ni treba javno objavljati oziroma jih je treba objavljati le v omejenem obsegu.

Različna poslovna leta ali uporaba različnih usmeritev in načel vrednotenja v posamičnih računovodskih izkazih niso sami po sebi napačne navedbe, lahko pa postanejo ob namerni zlorabi posloводства. Bolj pogosto so predmet zlorabe transferne cene.

Transferne cene so cene, po katerih si povezane osebe prodajajo poslovne učinke. Transferne cene se pojavijo na primer pri prodaji in nakupu neopredmetenih sredstev ter opredmetenih osnovnih sredstev znotraj skupine, pri prodaji in nakupu materiala, izdelkov in storitev, pri najemninah in pri posojilih med povezanimi družbami. Tudi tu velja, da transferne cene niso nujno vedno napačno postavljene, se pa to zgodi, ko je na primer cenovna politika med družbami v skupini ali pa politika odobravanja kreditov načrtno oblikovana v korist ene izmed družb v skupini na škodo drugih družb v skupini, ali v primeru izdajanja fiktivnih računov za storitve v korist ene izmed povezanih družb ali ko namerno prenašajo dobiček v države z ugodnejšo davčno zakonodajo (Bešvir, 2008, str. 24).

Družbe v skupini lahko tako z namernim višanjem ali nižanjem transfernih cen v primerjavi s tržno ceno prilagajajo posamezne računovodske izkaze, da bi maksimirale dobiček skupine kot celote, kar pa je lahko sporno z davčnega vidika. Mednarodne med seboj povezane družbe zmanjšujejo plačilo davka od dobička tako, da svoje proizvode ali storitve izvažajo in uvažajo po transfernih cenah, ki omogočajo izkazati višji dobiček v državah z nizko davčno stopnjo ter nižji dobiček v državah z visoko davčno stopnjo (Centa Debeljak & Kuhar, 2006). Med domačimi povezanimi osebami pa transferne cene predstavljajo problem, kadar katera izmed njih izkazuje nepokrito davčno izgubo. Tako mednarodne kot domače skupine so zato pod vedno strožjim nadzorom s strani davčnih uradov. V ta namen je vedno več držav uvedlo ali na novo uvaja pravila za oblikovanje transfernih cen (Centa Debeljak & Kuhar, 2006). V Sloveniji se od 1. januarja 2007 uporablja Pravilnik o transfernih cenah, ki je bil spremenjen ter dopolnjen v letu 2012. Za obrestne mere med povezanimi družbami pa se uporablja Pravilnik o priznani obrestni meri, ki se prav tako uporablja od 1. januarja 2007. Ker pa se ti predpisi nanašajo le na določitev davčne obremenitve, lahko v skladu z njimi povezane družbe prilagodijo le cene v davčni napovedi, sami računovodski izkazi pa ostanejo izkrivljeni.

Poleg uporabe transfernih cen v skupini lahko do izkrivljanja prikaza premoženjskega in finančnega stanja ter poslovne uspešnosti, še zlasti pri obvladujoči družbi privedejo tudi drugi ukrepi. Obvladujoča družba lahko prek stvarnih vložkov prenese svoje premoženje na odvisne

družbe. Namesto prenesenega premoženja tako obvladujoča družba izkazuje naložbo v vrednosti premoženja v času prenosa. Preneseno premoženje pa se pri odvisni družbi vrednoti v skladu z drugačnimi računovodskimi usmeritvami, kot veljajo za vrednotenje naložbe, saj gre za stvarno premoženje. Obvladujoča družba se lahko odloči, da si dobičkov odvisnih družb ne bo izplačevala in zato ne izkazuje prihodkov od deležev v dobičku odvisnih družb. Zaradi tega posamični izkazi obvladujoče družbe ne izražajo več uspešnosti poslovanja skupine (Vrankar, 2007).

Vse zgoraj omenjene napačne navedbe se pojavljajo v posamičnih računovodskih izkazih in se izničijo v postopku konsolidacije, če je le-ta pravilno izveden. Različne datume začetka poslovnega leta je potrebno prilagoditi glede na poslovno leto obvladujoče družbe. Vpliv transernih cen se izloči, ker se izloči ves promet med povezanimi družbami, načela vrednotenja in izkazovanja postavk se morajo prilagoditi glede na usmeritve obvladujoče družbe. S tega vidika so konsolidirani računovodski izkazi ustrežnejši pri ugotavljanju uspešnosti poslovanja skupine kot pa posamični računovodski izkazi obvladujoče družbe, in to je tudi njihova prednost. Pri tem poudarjamo, da mora biti postopek konsolidiranja izveden pravilno, v nasprotnem primeru lahko tudi konsolidirani računovodski izkazi vsebujejo napačne navedbe.

4 NAPAČNE NAVEDBE V KONSOLIDIRANIH RAČUNOVODSKIH IZKAZIH

Napačne navedbe, ki jih lahko vsebujejo konsolidirani računovodski izkazi, bomo predstavili na izmišljenem primeru Skupine Iks. Pri celotnem postopku konsolidiranja bomo izpostavili pomembnejša zaznana tveganja, kjer lahko pride do napačnih navedb, ki jih bomo tudi vrednostno predstavili na primeru.

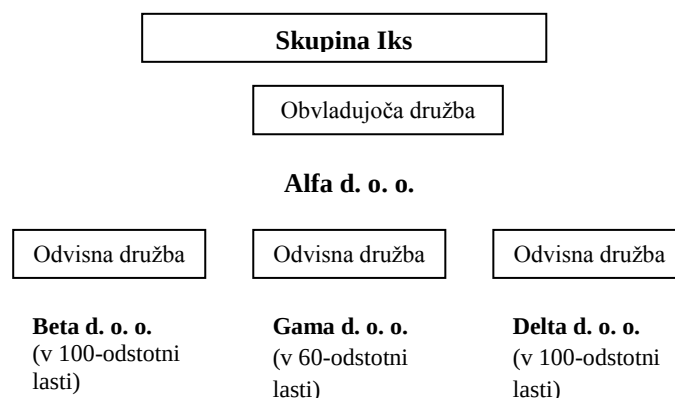
4.1 PREDSTAVITEV IZMIŠLJENEGA PRIMERA

Skupina Iks se ukvarja z distribucijo izdelkov na slovenskem in srbskem trgu. Na 31. 12. 2010 so skupino Iks sestavljale obvladujoča družba Alfa d. o. o. (v nadaljevanju Alfa) in pa tri odvisne družbe, Beta d. o. o. (v nadaljevanju Beta), Gama d. o. o. (v nadaljevanju Gama) in Delta d. o. o. (v nadaljevanju Delta), od katerih Beta in Delta poslujeta v Sloveniji, Gama pa v Srbiji. Odvisna družba Beta je v 100-odstotni lasti družbe Alfa in je bila prevzeta v letu 2006 zaradi širitve prodajnega programa, ki dopolnjuje osnovni program obvladujoče družbe. Gama in Delta sta bili na novoustanovljeni s strani obvladujoče družbe iz naslednjih razlogov:

- Odvisna družba Gama je v 60-odstotni lasti družbe Alfa in je bila ustanovljena 1. 4. 2009 zaradi vstopa na srbski trg, pri čemer gre tu za skupno naložbo s partnerjem iz Srbije, ki bolje pozna lokalni trg. Do danes družba še ni zaživela v okviru pričakovanj obvladujoče družbe.

- Odvisna družba Delta je v 100-odstotni lasti družbe Alfa in je bila ustanovljena 1. 6. 2008 zaradi uvedbe nove blagovne znamke.

Slika 1: Organigram Skupine Iks na dan 31. 12. 2010

Družba Alfa je velika družba po 55. členu ZGD-1 in je po 56. členu ZGD-1 kot obvladujoča družba skupine Iks zavezana k sestavi konsolidiranih računovodskih izkazov skupine.

Posamični računovodski izkazi (bilance stanja in izkazi poslovnega izida) vseh družb v skupini za leto 2010 so predstavljeni v Prilogi 1. Družbe Alfa, Beta in Delta, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji, sestavljajo svoje računovodske izkaze v skladu z ZGD-1 in SRS, saj nobena izmed njih ne izpolnjuje pogojev za obvezno uporabo MSRP, ki so naštet v podpoglavju 1.2 tega diplomskega dela. Družba Gama sestavlja računovodske izkaze v skladu z zakonodajo Srbije in MSRP, za potrebe konsolidacije pa s pomočjo navodil obvladujoče družbe sestavi dodatne računovodske izkaze po SRS. Celotna konsolidacija se izvede po SRS, ki pa so v vseh pomembnih pogledih usklajeni z MSRP. Kot je razvidno iz Slike 1, ima obvladujoča družba v odvisnih družbah večinski vpliv. Naložbe obvladujoče družbe Alfa v odvisne družbe se tako v skladu z določilom SRS 3.20 vrednotijo po metodi nabavne vrednosti.

Obvladujoča družba ima zgodnje zaključevanje poslovnega leta, zato morajo odvisne družbe poročati obvladujoči družbi do 5. januarja, kar pomeni, da morajo večino decembrskih faktur vračunati.

Število zaposlenih po posameznih družbah na dan 31. 12. 2010 je prikazano v Tabeli 6.

Tabela 6: Število zaposlenih na dan 31. 12. 2010

Družba	Število zaposlenih
Alfa	86
Beta	48
Gama	24
Delta	23
Skupaj	173

Skupina Iks se je konsolidirala že prejšnja leta, natančneje od leta 2006, ko je bila prevzeta družba Beta. V diplomskem delu predstavljam konsolidiranje skupine v celoti le za leto 2010. Pri tem se bom osredotočila le na bilanco stanja in izkaz poslovnega izida, ostali izkazi se namreč sestavijo na podlagi teh dveh.

Ključna tveganja za nastanek napak in prevar v konsolidiranih računovodskih izkazih bomo v nadaljevanju predstavili tako, da bomo pri vsakem od skupno sedmih postopkov v procesu konsolidiranja, naštetih v podpoglavju 4.2 tega diplomskega dela, najprej opisali, kako se pravilno izvede posamezen postopek, sledi navedba zaznanih tveganj za nastanek napačnih navedb pri vsakem posameznem postopku, nato pa bomo na primeru Skupine Iks predstavili še vrednostni vpliv vsake posamezne napačne navedbe. Ugotovljene napačne navedbe bomo na koncu povzeli v posebni tabeli in izračunali njihov skupni učinek na konsolidirane računovodske izkaze ter posredno na nekatere ključne kazalnike skupine. Pri tem smo izbrali scenarij, ko hoče poslovodstvo prikazati uspešnejše poslovanje skupine od dejanskega.

4.2 POSTOPKI KONSOLIDIRANJA

Hartman (2010, str. 5), loči naslednje glavne postopke konsolidiranja:

- preračun posamičnih računovodskih izkazov iz tuje valute v valuto poročanja, običajno v valuto obvladujoče družbe;
- konsolidacijske prilagoditve (uporaba enotne računovodske usmeritve, prilagoditev posamičnih računovodskih izkazov odvisnih družb na poslovno leto obvladujoče družbe itd.);
- seštevanje posameznih istovrstnih bilančnih postavk obvladujoče in odvisnih družb;
- konsolidiranje finančne naložbe in kapitala;
- izločitev medsebojnih stanj (sredstev in obveznosti) in transakcij (prihodkov in odhodkov) ter izločanje nerealiziranih dobičkov;
- obračun razmejenih davkov iz naslova davka od dohodkov pravnih oseb;
- prikaz neobvladujočih deležev v kapitalu in izkazu poslovnega izida.

Pri konsolidiranju gre v grobem za dve vrsti konsolidacijskih knjižb: nekatere vknjižbe se vsako leto na novo pojavijo v postopkih konsolidiranja, druge pa je treba vsako leto v postopku konsolidiranja ponoviti. Zlasti za slednje je izredno pomembno, da v družbi vzpostavijo primerne računovodske evidence, da lahko vsako naslednje leto izdelajo pravilne konsolidirane računovodske izkaze (Hartman, 2010, str. 5–6).

4.2.1 Priprave na konsolidiranje

Pred prvim konsolidiranjem je treba (Turk et al., 2004, str. 570):

- določiti družbe, zajete v skupino, in metode, po katerih se konsolidirajo;

- določiti metodo prevajanja iz tuje valute;
- določiti metodo konsolidiranja kapitala;
- izbrati primeren konsolidacijski računalniški program;
- sestaviti poskusne konsolidirane računovodske izkaze, s čimer se pravočasno ugotovijo šibke točke in napake pri konsolidiranju;
- izbrati revizorja konsolidiranih izkazov, saj je revizija po 57. členu ZGD-1 obvezna.

Zelo pomembno je tudi, da se izdela časovni plan konsolidiranja.

Iz navedenega lahko razberemo, da je konsolidacija že od samega začetka zapleten proces. Zelo pomembno je, kako se lotimo prve konsolidacije kapitala, saj so od nje odvisne tudi vse naslednje konsolidacije kapitala. Podatke za konsolidiranje moramo ustrezno spremljati skozi celo poslovno leto, za katerega se bo konsolidacija izvedla. Če že sproti evidentiramo poslovne dogodke tako, da je jasno razvidno, kaj se nanaša na poslovanje znotraj skupine in kaj na poslovanje zunaj nje, imamo konec leta delo pri konsolidiranju zelo olajšano. Pri tem ključno vlogo igra informacijski sistem družbe. V primeru, da ima obvladujoča družba katero od svojih odvisnih družb v tujini, kjer veljajo drugačni zakoni in računovodski standardi, kot veljajo za obvladujočo družbo, mora tem odvisnim družbam pravočasno posredovati natančna navodila, na kakšen način naj pripravijo podatke, da bodo ustrezali zahtevam obvladujoče družbe pri konsolidiranju. S čedalje širšo uporabo mednarodnih računovodskih standardov pa se te težave zmanjšujejo.

4.2.2 Preračun posamičnih računovodskih izkazov iz tuje valute v valuto poročanja

SRS-ji v 13. točki Uvoda navajajo, da je metoda prevedbe iz tuje valute, v kateri so predstavljeni posamični računovodski izkazi odvisnih družb, v predstavitveno valuto obvladujoče družbe, praviloma pri sredstvih in obveznostih do njihovih virov referenčni tečaj Evropske centralne banke (v nadaljevanju ECB) na dan bilance stanja, pri prihodkih in odhodkih pa povprečni referenčni tečaji, ki so veljali ob njihovem nastanku. Pri valutah, za katere ECB ne objavlja referenčnih tečajev, se uporablja mesečna tečajnica Banke Slovenije.

Za izkaz poslovnega izida v praksi to pomeni, da se, če družba med poslovnim letom enakomerno ustvarja prihodke in odhodke, te prevede po povprečnem tečaju leta; če pa je poslovanje sezonsko, pa se za prihodke uporabi povprečni tečaj obdobja (obdobij), v katerem (katerih) se ustvari pretežni del prihodkov, in smiselno drug tečaj za odhodke (Vrankar, 2011, str. 194). Bilanco stanja pa se preračuna po tečaju, ki velja na dan bilance stanja; če je poslovno leto enako koledarskemu, je to na 31. 12. vsakega leta. Razlika v računovodskih izkazih, ki nastane pri prevedbi iz tuje valute v predstavitveno valuto obvladujoče družbe zaradi uporabe različnih tečajev, to je povprečnega tečaja pri izkazu poslovnega izida ter končnega tečaja v poslovnem letu pri bilanci stanja, se v skladu s SRS 18.24 prenese v uskupinjevalni popravek kapitala.

MRS 21 v 39. členu določa, da se sredstva in obveznosti preračunajo po končnem tečaju na dan bilance stanja, postavke kapitala pa se preračunajo po tečajih, ki so veljali v času nastanka postavk. To pomeni, da se postavke kapitala, kot so npr. osnovni kapital, kapitalske rezerve in preneseni čisti poslovni izid, upoštevajo vedno v takem znesku, kot je veljal ob njihovem nastanku, razlike zaradi spremembe tečaja pa se vse pripoznajo v posebni postavki kapitala, in sicer v uskupinjevalnem popravku kapitala. V uskupinjevalnem popravku kapitala se nabirajo tečajne razlike, ki nastanejo v letih po prvem konsolidiranju. Ob odtujitvi odvisne družbe v tujini se v skladu z 48. členom MRS 21 nabrani znesek tečajnih razlik, odložen v uskupinjevalni popravek kapitala, pripozna v poslovnem izidu, ko se pripozna poslovni izid iz odtujitve. Enako velja tudi po SRS, le da tam to ni tako natančno opredeljeno.

Če tuja odvisna družba, ki se konsolidira, ne pripada v celoti obvladujoči družbi, se v skladu z 41. členom MRS 21 del tečajnih razlik, ki se nanašajo na poslovanje v tujini in pripadajo manjšinskemu kapitalu, razporedi in predstavi kot del manjšinskega kapitala v konsolidirani bilanci stanja.

V našem primeru je obvladujoča družba Alfa v letu 2009 ustanovila družbo v Srbiji z lokalnim partnerjem, pri čemer je družba Alfa vložila 60 % kapitala, lokalni partner pa 40 %. Družba Alfa ima torej obvladujoči delež v tej družbi, zato jo je zavezana vključiti v svoje konsolidirane računovodske izkaze. Družba Gama sestavlja računovodske izkaze v lokalni valuti, to je v srbskih dinarjih (v nadaljevanju RSD), obvladujoča družba pa poroča v evrih, zato je potreben preračun računovodskih izkazov iz RSD v EUR.

RSD je valuta, za katere ECB ne objavlja referenčnih tečajev, zato se za preračun uporablja tečaj, ki ga mesečno objavlja Banka Slovenije. Na 31. 12. 2010 je tečaj RSD znašal 107,47, na 31. 12. 2009 pa 95,025 RSD za 1 EUR. Vsi mesečni tečaji v letu 2010 so prikazani v Tabeli 7.

Tabela 7: Mesečni tečaji RSD v letu 2010

Mesec	Tečaj RSD
Januar	96,42
Februar	98,46
Marec	99,66
April	99,65
Maj	99,15
Junij	102,56
Julij	104,76
Avgust	106,38
September	104,88
Oktober	106,53
November	107,22
December	107,47
Povprečje v letu 2010	102,76

Vir: Mesečna tečajnica Banke Slovenije – valute, za katere ECB ne objavlja referenčnih tečajev in cene plemenitih kovin.

Ker predpostavljamo, da prihodki in odhodki v odvisni družbi Gama nastajajo enakomerno preko celega leta, smo pri preračunu njenega izkaza poslovnega izida uporabili povprečje, izračunano na podlagi mesečnih tečajev, tj. 102,7619 RSD za 1 EUR. Preračun bilance stanja in izkaza poslovnega izida je predstavljen v Prilogi 3 in 4.

Ker smo uporabili različna tečaja, tj. tečaj na dan 31. 12. 2010 za preračun bilance stanja ter povprečni tečaj v letu 2010 za preračun izkaza poslovnega izida, je nastala razlika, ki je prikazana v Tabeli 8. Čista izguba obračunskega obdobja v Tabeli 8 predstavlja čisto izgubo iz izkazov odvisne družbe Gama pred prilagoditvijo na usmeritve obvladujoče družbe, ki je narejena v podpoglavju 4.2.3. Te prilagoditve se namreč naredijo na dan 31. 12. in iz tega naslova tečajnih razlik ni. Povsod v nadaljevanju tega diplomskega dela je navedena čista izguba obračunskega obdobja po prilagoditvi na usmeritve obvladujoče družbe, ki je od prvotne višja za 156.000 EUR in znaša 376.880 EUR.

Tabela 8: Izračun razlike zaradi uporabe različnih tečajev

Postavka	V RSD	Tečaj RSD/EUR	V EUR
Čista izguba poslovnega leta v bilanci stanja po tečaju na dan 31. 12. 2010.	-23.737.999	107,47	-220.880
Čista izguba obračunskega obdobja v izkazu poslovnega izida po povprečnem tečaju v letu 2010.	-23.737.999	102,76	-231.000
Razlika	0	/	10.120

Razliko 10.120 EUR smo v konsolidiranih računovodskih izkazih prenesli v uskupinjevalni popravek kapitala v delu, ki pripada večinskemu lastniku, tj. 60 % od 10.120 EUR, kar znaša 6.072 EUR.

Ob ustanovitvi družbe Gama, 1. 4. 2009, je tečaj RSD znašal 94,850508 RSD za 1 EUR. Osnovni kapital v višini 250.000 EUR, preračunan v RSD, je znašal 23.712.627 RSD. Na 31. 12. 2010 je tečaj znašal 107,47 RSD za 1 EUR, osnovni kapital, ki se v nominalnem znesku RSD od ustanovitve družbe Gama ni spreminjal, pa 220.644 EUR. Tečajne razlike pri osnovnem kapitalu na dan 31. 12. 2010 znašajo tako -29.356 EUR. Od tega 60 % oziroma -17.614 EUR pripada družbi Alfa, 40 % oziroma -11.742 EUR pa manjšinskemu lastniku.

Čista izguba leta 2009, ki je konec leta 2010 evidentirana kot prenesena čista izguba, je na dan 31. 12. 2009 znašala -10.747.000 RSD oziroma -113.096 EUR. Po tečaju na dan 31. 12. 2010 to znaša -100.000 EUR. Tečajna razlika iz tega naslova torej znaša 13.096 EUR, od tega družbi Alfa pripada 7.858 EUR.

Uskupinjevalni popravek kapitala na dan 31. 12. 2010 tako skupaj znaša 3.684 EUR, njegova sestava pa je razvidna iz Tabele 9.

Tabela 9: Uskupinjevalni popravek kapitala na dan 31. 12. 2010

Postavka	Znesek v EUR
Tečajna razlika pri osnovnem kapitalu (večinski lastnik)	-17.614
Tečajna razlika pri preneseni čisti izgubi (večinski lastnik)	7.858
Razlika pri čisti izgubi poslovnega leta zaradi uporabe različnih tečajev pri preračunu BS ¹ in IPI ²	6.072
Uskupinjevalni popravek kapitala	-3.684

- Zaznana tveganja

Glavno tveganje pri preračunu izkazov iz tuje valute je, da se za preračun izkaza poslovnega izida uporabi tečaj, ki je veljal na zadnji dan poslovnega leta, in se torej za preračun poslovnega izida ne upošteva povprečni tečaj glede na čas nastanka prihodkov in odhodkov. Posledično se tečajne razlike poračunajo že v tekočem letu namesto šele ob odtujitvi tuje odvisne družbe iz skupine. Ta napaka je običajno v posameznem letu nematerialna, vendar pa se vsako leto ponavlja in nadgrajuje.

Napačna navedba 1 v našem primeru torej je, da se pri preračunu posamične bilance stanja in izkaza poslovnega izida družbe Gama iz RSD v EUR upošteva tečaj na dan 31. 12. 2010, zaradi česar je poslovni izid v letu 2010 previsok za 10.120 EUR. Ta razlika bi se morala prenesti v uskupinjevalni popravek kapitala in se poračunati šele ob odtujitvi družbe Gama iz Skupine Iks.

Učinek napačne navedbe je prikazan v Tabeli 17.

4.2.3 Konsolidacijske prilagoditve

Če je poslovno leto v vseh družbah enako in vse družbe v skupini uporabljajo enotne računovodske usmeritve, se ta korak preskoči.

V nasprotnem primeru, ko družbe v skupini ne uporabljajo enotnih računovodskih usmeritev, ne pripravljajo računovodskih izkazov na isti datum ipd., morajo izvesti konsolidacijske prilagoditve. Temeljni pogoj, da lahko računovodske izkaze posameznih družb v skupini seštejemo, namreč je, da so sestavljeni na enoten način, da so torej sorodna sredstva in sorodne obveznosti do njihovih virov ter prihodki in odhodki pri vseh družbah izkazani v enakih postavkah in vrednoteni po istih načelih na isti dan. Zato je priporočljivo, da obvladujoča družba oblikuje smernice za svoje odvisne družbe, ki vsebujejo natančna navodila o vrednotenju in izkazovanju. Smernicam je po navadi priložen paket obrazcev, pogosto imenovan poročevalni paket. Ti obrazci so zasnovani tako, da zagotavljajo vse

¹ BS je kratica za bilanco stanja.

² IPI je kratica za izkaz poslovnega izida.

informacije, potrebne za sestavitev konsolidiranih računovodskih izkazov (Turk et al., 2004, str. 569).

Konsolidacijske prilagoditve se naredijo samo za potrebe konsolidiranja in niso predmet knjiženja v posamičnih računovodskih izkazih upoštevanih družb. Na podlagi smernic o konsolidiranju, odvisne družbe, še zlasti tiste v tujini, kjer veljajo drugačni računovodski predpisi, sestavijo dodatne izkaze – računovodske izkaze 2. Od organiziranosti skupine je odvisno, ali se dejansko sestavijo pri odvisni ali pri obvladujoči družbi. Odvisne družbe bolje poznajo lokalne predpise in zato morda lažje sestavijo računovodske izkaze 2, na drugi strani pa morda za to nimajo dovolj usposobljenih ljudi in je bolje, da prenesejo delo na obvladujočo družbo. V obeh primerih pa morajo imeti tudi zaposleni v odvisnih družbah posebno znanje o konsolidiranju. S tem se povečata njihovo zanimanje in zavedanje o potrebnosti poročanja obvladujoči družbi (Turk et al., 2004, str. 570).

V primeru Skupine Iks računovodske usmeritve odvisnih družb niso usklajene z usmeritvami obvladujoče družbe v naslednjem:

- vrednotenju terjatev,
- vrednotenju zalog,
- oblikovanju rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi ter
- vrednotenju naložb.

Poslovno leto je enako koledarskemu letu pri vseh družbah Skupine Iks, zato tu niso potrebni posebni preračuni.

- Terjatve

Usmeritev obvladujoče družbe je, da oblikuje popravek vrednosti terjatev pavšalno glede na njihovo starostno strukturo, ker ima zelo razdrobljene terjatve po posameznih kupcih. Popravek se oblikuje v višini 100 % za vse terjatve, zapadle nad 365 dni. Po drugi strani pa vse odvisne družbe popravek vrednosti oblikujejo individualno glede na oceno posloводства o poplačljivosti terjatev. Pred konsolidiranjem je zato treba terjatve odvisnih družb popraviti glede na usmeritev poročajoče družbe, kar pomeni, da se oblikujejo 100 % popravki vrednosti za vse terjatve odvisnih družb, ki so zapadle nad 365 dni pa za njih še ni bil oblikovan 100 % popravek na podlagi individualne presoje s strani posloводства odvisne družbe. Take terjatve odvisnih družb so prikazane v Tabeli 10.

Tabela 10: Razlika do 100 % oblikovanega popravka vrednosti za terjatve, zapadle nad 365 dni na dan 31. 12. 2010 (v EUR)

Družba	Terjatve zapadle nad 365 dni
Beta	40.000
Gama	130.000
Delta	110.000
Skupaj	280.000

Skupni znesek takih terjatev je torej 280.000 EUR. Za toliko se v prilagojeni bilanci stanja zmanjša vrednost kratkoročnih poslovnih terjatev do kupcev in povečajo prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih v prilagojenem izkazu poslovnega izida. Ker je oblikovanje popravka pavšalno, ti odhodki niso davčno priznani, zato se oblikujejo še terjatve za odložene davke. Davčna stopnja je bila v Sloveniji – državi obvladujoče družbe – v letu 2010 20 %, zato te terjatve oblikujemo v višini 20 %, kar znaša 56.000 EUR.

- **Zaloge**

Obvladujoča družba Alfa ima na zalogi izdelke iste vrste, ki imajo enako končno uporabo (npr. podoben rok uporabe, enako hitro postanejo zastarele zaradi napredka tehnologije, podoben trend nižanja njihovih prodajnih cen in podobne stroške pri prodaji). To predpostavljamo zaradi poenostavitve, da lahko za celotne zaloge uporabimo enak % odpisa zalog, ki je sicer odvisen od vrste in uporabe zalog. Usmeritev obvladujoče družbe je, da se na podlagi preteklih izkušenj, mirujoče zaloge, to je zaloge brez gibanja v zadnjem letu dni ali več, odpišejo v višini 80 % njihove nabavne vrednosti. V odvisnih družbah pa istovrstne zaloge odpišejo v višini 40 %, saj so drugače ocenili čisto iztržljivo vrednost. Čista iztržljiva vrednost zalog je ocenjena prodajna cena, dosežena v rednem poslovanju, znižana za ocenjene stroške dokončanja in ocenjene stroške, potrebne za to, da pride do prodaje (SRS 4.35). Učinek prilagoditev na usmeritve poročajoče družbe je prikazan v Tabeli 11.

Tabela 11: Znesek odpisa zalog pred in po prilagoditvi (v EUR)

Družba	Odpis v višini 40 %	Odpis v višini 80 %
Beta	33.000	66.000
Gama	65.000	130.000
Delta	54.000	108.000
Skupaj	152.000	304.000

Tabela 11 kaže, da je treba zaradi prilagoditev na usmeritve poročajoče družbe pri odvisnih družbah zmanjšati zaloge za 152.000 EUR in za isti znesek povečati prevrednotovalne poslovne odhodke pri obratnih sredstvih. Odpis zalog je v celoti davčno priznan, zato se iz tega naslova terjatve za odloženi davek ne oblikujejo. Ker pa se uradni posamični računovodski izkazi družb Alfa, Beta in Gama razlikujejo od računovodskih izkazov, prilagojenih na usmeritve obvladujoče družbe, to pomeni, da v uradnih izkazih tega odpisa ni

bilo in zato tudi ni bila zmanjšana davčna osnova davka od dohodkov pravnih oseb iz tega naslova. Zato se zaradi razlike med uradnimi in prilagojenimi posamičnimi računovodskimi izkazi oblikujejo odložene terjatve za davek v višini 20 % zneska dodatno odpisanih zalog, kar znaša 30.400 EUR.

- Rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine

V našem primeru ima obvladujoča družba oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine. Družba Gama na podlagi lokalne zakonodaje ni dolžna izplačevati jubilejnih nagrad in odpravnin, kar je tudi ustrezno razkrito v letnem poročilu. Odvisni družbi Beta in Delta pa teh rezervacij nimata oblikovanih na podlagi Metodološkega pojasnila o upoštevanju pravila pomembnosti pri revidiranju računovodskih izkazov v zvezi z oblikovanjem rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi ob prehodu na SRS (2006) in MSRP (Slovenski inštitut za revizijo, 2006), kjer je v 3. členu navedeno, da se družba, upoštevajoč bistvenost, lahko odloči, da v knjigovodskih razvidih ne oblikuje rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi, če razlike med ocenjenim zneskom potrebnih letno oblikovanih rezervacij in dejanskim zneskom stroškov za jubilejne nagrade niso pomembne. V 4. in 5. členu pa je nadalje navedeno, da izjema velja praviloma za družbe, ki ne zaposlujejo več kot 50 oseb in kjer znesek celotnih rezervacij ne presega 5 % kapitala družbe. V konsolidiranih računovodskih izkazih se morajo te rezervacije oblikovati v skladu s pravili obvladujoče družbe za vse zaposlene tistih družb v skupini, kjer lokalna zakonodaja zahteva izplačilo jubilejnih nagrad in odpravnin ob upokojitvi. Obvladujoča družba ima za 86 zaposlenih oblikovane rezervacije v višini 155.000 EUR, kar je približno 1.800 EUR na zaposlenega. Na podlagi tega so ocenjene rezervacije za družbo Beta, ki ima 48 zaposlenih na 86.400 EUR, za družbo Delta, ki ima 23 zaposlenih, pa na 41.400 EUR, skupaj torej 127.800 EUR dodatno oblikovanih rezervacij, ki se knjižijo kot povečanje rezervacij in drugih poslovnih odhodkov. Ustrezno se oblikujejo še terjatve za odložene davke v višini 25.560 EUR.

- Naložbe

Družbi Alfa in Beta imata med dolgoročnimi finančnimi naložbami – druge delnice in deleži, izkazano naložbo v delniško družbo Ipsilon, katere delnice ne kotirajo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev ter katerih poštene vrednosti ni mogoče določiti na zanesljiv način. Iz tega razloga imata obe naložbo izkazano po nabavni vrednosti.

Izmeritev naložb po nabavni vrednosti pomeni, da vse obdobje pripoznavanja finančnih naložb v računovodskih izkazih te izkazujemo po nabavni ceni, povečani za stroške posla in zmanjšani za morebitno oslabitev. Izgube zaradi oslabitve se takoj pripoznajo v poslovnem izidu, a se kasneje ne smejo razveljaviti. Finančno sredstvo je oslabiljeno takrat, ko obstajajo objektivni dokazi o oslabitvi zaradi dogodka ali dogodkov po začetnem pripoznanju in ta

dogodek (ali dogodki) vpliva(jo) na ocenjene prihodnje denarne tokove finančnega sredstva, ki jih je možno zanesljivo oceniti (Odar, 2012, str. 7).

Pojasnilo 1 k SRS 3 – Oslabitev finančnih naložb (Slovenski inštitut za revizijo, 2008) – natančneje navaja, da obstajajo objektivni razlogi, da družba opravi preizkus za ocenitev slabitve finančne naložbe v kapitalski inštrument, ki ni izmerjen po pošteni vrednosti, če je knjigovodska vrednost take finančne naložbe na bilančni presečni dan za več kot 20 % večja od sorazmernega dela knjigovodske vrednosti celotnega kapitala tiste družbe, v katerem ima družba naložbo na ta dan.

Nekatera druga znamenja, ki kažejo na to, da utegne biti sredstvo oslABLJENO, so še (KPMG poslovno svetovanje d.o.o., 2012, str. 7):

- v obdobju so se pojavile ali se bodo v bližnji prihodnosti pojavile pomembne spremembe v tehnološkem, tržnem, gospodarskem ali pravnem okolju, v katerem deluje družba, z neugodnim vplivom na družbo;
- v obdobju so se povečale tržne obrestne mere ali druge tržne donosnosti naložb, ta povečanja pa so zelo verjetno vplivala na diskontno mero, uporabljeno pri izračunu vrednosti pri uporabi, in bistveno zmanjšala nadomestljivo vrednost sredstva.

Pri finančnih naložbah v deleže in delnice družb, merjenih po nabavni vrednosti, se v primeru potencialne slabitve ugotavlja nadomestljiva vrednost, ki je večja izmed dveh postavk (KPMG poslovno svetovanje d.o.o., 2012, str. 7):

- poštene vrednosti, zmanjšane za stroške prodaje, ali
- vrednosti pri uporabi.

Poštena vrednost, zmanjšana za stroške prodaje, se določi na podlagi (v skladu z vrstnim redom) (KPMG poslovno svetovanje d.o.o., 2012, str. 8):

- cene po obvezujoči kupoprodajni pogodbi,
- tržne cene na trgu,
- primerljive transakcije (metoda primerljivih kotirajočih družb in metoda primerljivih transakcij).

Vrednost pri uporabi je sedanja vrednost prihodnjih denarnih tokov, ki bodo izhajali iz sredstva ali denar ustvarjajoče enote. V primeru vrednotenja naložbe v gospodarsko družbo se ocenijo bodoči denarni tokovi, ki izhajajo iz nadaljnjega delovanja družbe, in pa ustrezna diskontna mera.

V primeru Skupine Iks smo ugotovili, da so naložbe problematične le pri odvisni družbi Beta. Ta ima namreč naložbo v delniško družbo Ipsilon drugače vrednoteno kot Alfa. Obe družbi

Alfa in Beta sta na dan 31. 12. 2010 ugotovili, da obstaja več znamenj, da utegne biti sredstvo oslajljeno, zato sta opravili preizkus za ocenitev slabitve te finančne naložbe. Ker za to naložbo ne obstaja obvezujoča kupoprodajna pogodba in ker delnice družbe Ipsilon ne kotirajo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev, je treba njihovo vrednost oceniti na podlagi primerljive kupoprodaje na trgu, vrednosti delnic primerljivih družb na trgu ali s pomočjo metode diskontiranega denarnega toka. Vse te metode pa vključujejo več predpostavk in ne dajejo enoznačnih rezultatov. Zato je zelo pomembno, da so uporabljene predpostavke razkrite. Iz razkritij tako razberemo, da je družba Beta pri oceni vrednosti delnice družbe Ipsilon uporabila bolj optimistične predpostavke kot družba Alfa, zato je dobila višjo vrednost delnice kot Alfa in posledično ni napravila slabitve naložbe.

Družba Alfa ima v lasti 800 delnic oziroma 8-odstotni lastniški delež v družbi Ipsilon in ima izkazano naložbo v višini 600.000 EUR, družba Beta pa ima 1.100 delnic oziroma 11-odstotni lastniški delež, naložba pa je vredna 962.500 EUR. Družba Alfa ima torej delnico vrednoteno po 750 EUR, Beta pa po 875 EUR. Če bi imela družba Beta naložbo v delnice družbe Ipsilon enako vrednoteno kot družba Alfa, bi njena vrednost znašala 825.000 EUR, kar pomeni, da bi jo morala slabiti za 137.500 EUR. V posamičnih izkazih družbe Beta je torej treba zmanjšati dolgoročne finančne naložbe – druge delnice in deleži – za 137.500 EUR in ustrezno povečati finančne odhodke iz oslajitve in odpisov finančnih naložb, saj je treba naložbo v enake vrednostne papirje v konsolidiranih računovodskih izkazih vrednotiti v celoti glede na predpostavke obvladujoče družbe, ki so tudi razkrite v konsolidiranem letnem poročilu. Ustrezno se oblikujejo še terjatve za odložene davke v višini 20 % od polovice zneska slabitve, ker se po 25. členu Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Ur.l. RS, št. 117/2006, 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 110/2009-ZDavP-2B (1/2010 popr.), 43/2010, 59/2011, 24/2012, 30/2012, 94/2012, v nadaljevanju ZDDPO-2) izguba iz odsvojitve lastniških deležev davčno ne prizna v višini 50 %. V skladu s 25. členom ZDDPO-2 to velja, če je bil zavezanec, ki ustvari dobiček ali izgubo, udeležen v kapitalu oziroma pri upravljanju druge osebe tako, da je imetnik poslovnega deleža, delnic ali glasovalnih pravic v višini najmanj 8 % in znaša čas trajanja te udeležbe v kapitalu oziroma upravljanju gospodarske družbe, zadrage ali druge oblike organiziranja najmanj 6 mesecev in je v tem obdobju nepretrgoma za poln delovni čas zaposloval vsaj eno osebo. V našem primeru družba Beta izpolnjuje vse kriterije, saj ima v družbi Ipsilon, ki je predmet slabitve, 11 % delež, delnice ima v lasti več kot 6 mesecev in zaposluje 48 oseb. Znesek odloženih davkov tako znaša 13.750 EUR.

Prilagoditve izkazov odvisnih družb na usmeritve obvladujoče družbe so v celoti predstavljene v Prilogi 5.

- Zaznana tveganja

Lahko se zgodi, da se izkazi odvisnih družb ne prilagodijo glede na usmeritve obvladujoče družbe, četudi imajo družbe različne usmeritve. Največja tveganja so pri uporabi

računovodskih ocen in pomembnejših sodb, kot so na primer slabitve naložb, terjatev, zalog in osnovnih sredstev ter oblikovanje rezervacij, kjer so lahko uporabljene različne metode in pomembne predpostavke. Pri terjatvah obstaja dodatno tveganje, da obvladujoča družba s cesijami načrtno prenese slabe terjatve na odvisno družbo, kjer se potem ne slabijo na način, kot bi se v okviru obvladujoče družbe. V zvezi z zalogami pa se lahko zgodi, da obvladujoča družba stare zaloge, ki bi jih sicer morala odpisati, proda odvisni družbi, kjer se pa potem ne odpišejo zato, ker niso obravnavane kot zaloge brez gibanja v zadnjem letu dni.

Napačna navedba 2 je, da v naši Skupini Iks ne prilagodijo računovodskih usmeritev glede terjatev in ostanejo zneski taki kot v posamičnih računovodskih izkazih odvisnih družb Beta, Gama in Delta. V tem primeru ima skupina za 280.000 EUR previsoko izkazane poslovne terjatve in za enak znesek prenizke prevrednotovalne poslovne odhodke. Če upoštevamo še odloženi davek, je poslovni izid previsok za 224.000 EUR, dolgoročna sredstva pa prenizka za 56.000 EUR.

Napačna navedba 3 so različni kriteriji pri oceni iztržljive vrednosti zalog, ki so bolj optimistični pri odvisnih družbah Beta, Gama in Delta. Zaradi tega ima Skupina Iks za 152.000 EUR previsoko izkazane zaloge in za enak znesek prenizko izkazane prevrednotovalne poslovne odhodke. Če upoštevamo še odloženi davek je poslovni izid previsok za 121.600 EUR, dolgoročna sredstva pa prenizka za 30.400 EUR.

Napačna navedba 4 so prenizko oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine, ker se ne upošteva vseh zaposlenih v Skupini Iks, ampak samo zaposlene v obvladujoči družbi. V konsolidiranih izkazih Skupine Iks so tako prenizko izkazane rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine in drugi poslovni odhodki v višini 127.800 EUR. Če dodamo še odloženi davek, je poslovni izid previsok za 102.240 EUR, dolgoročna sredstva pa prenizka za 25.560 EUR.

Napačna navedba 5 so različne predpostavke pri vrednotenju iste naložbe, ki so bolj optimistično zastavljene pri odvisni družbi Beta, kjer se vrednost naložbe zato ne prilagodi v skladu s predpostavkami, ki jih je pri oceni vrednosti uporabila in razkrila obvladujoča družba Alfa. Posledica je višja vrednost dolgoročnih finančnih naložb in nižja vrednost finančnih odhodkov iz oslabitve in odpisov finančnih naložb v znesku 137.500 EUR. Po upoštevanju odloženih davkov je poslovni izid v skupnem previsok za 123.750 EUR.

Učinki vseh teh napačnih navedb so prikazani v Tabeli 17.

4.2.4 Seštevanje posameznih istovrstnih bilančnih postavk obvladujoče in odvisnih družb

Ko so enkrat narejene vse potrebne konsolidacijske prilagoditve, posamezne istovrstne postavke obvladujoče družbe in njenih odvisnih družb enostavno seštejemo med seboj. Seštevek je potem osnova za naslednji korak izločitev.

Izkazi družb Skupine Iks so sešteti v Prilogi 6.

- Zaznana tveganja

V tej fazi smo pri sestavi konsolidiranih izkazov Skupine Iks zaznali tveganje za pojav napak tehničnega tipa, kot je na primer napaka pri vnosu posameznih računovodskih izkazov v skupno tabelo. Lahko se zgodi napaka pri vnosu posameznega zneska, ki je sicer vpisan v pravilno postavko v računovodskih izkazih, ali pa je znesek pravilen, a vpisan v napačni vrstici – torej pri napačni postavki računovodskih izkazov.

Podobna napaka je t. i. matematična nepravilnost konsolidacijskih tabel, kar pomeni, da se posamezne postavke računovodskih izkazov, ki služijo kot podlaga za izločitve, narobe seštevajo.

4.2.5 Konsolidiranje finančne naložbe in kapitala

Konsolidiranje finančne naložbe in kapitala se razlikuje glede na to, ali je bila odvisna družba s strani obvladujoče družbe prevzeta ali na novo ustanovljena.

- Konsolidiranje družbe, ki jo je obvladujoče podjetje ustanovilo

Če obvladujoča družba sama ali skupaj z drugimi družbeniki ustanovi odvisno družbo, je v trenutku ustanovitve vrednost dolgoročne finančne naložbe pri obvladujoči družbi enaka vrednosti sorazmernega deleža kapitala odvisne družbe. Po SRS mora obvladujoča družba naložbo v odvisno družbo vrednotiti po naložbeni metodi. To pomeni, da jo izkazuje po nabavni vrednosti, znižani za morebitne oslabitve (Vrankar, 2011, str. 197).

Odvisna družba Gama je bila ustanovljena v letu 2009. Družba Alfa jo je ustanovila skupaj s partnerjem v Srbiji, pri čemer je družba Alfa prispevala 60 % kapitala, lokalni partner pa 40 %. Osnovni kapital na dan ustanovitve družbe je znašal 250.000 EUR. Družba Alfa je prispevala 150.000 EUR, lokalni partner pa razliko 100.000 EUR. Ob ustanovitvi 1. 4. 2009 je družba Alfa pripoznala dolgoročno finančno naložbo v višini 150.000 EUR, osnovni kapital družbe Gama pa je bil pripoznan v vrednosti 250.000 EUR, preračunanih po takrat veljavnem tečaju, torej v vrednosti 23.712.627 RSD.

Družba Alfa je 1. 6. 2010 sama ustanovila tudi odvisno družbo Delta. Vplačan je bil osnovni kapital v višini 250.000 EUR in za ta znesek je družba Alfa pripoznala dolgoročno finančno naložbo v svojih izkazih.

Tabela 12: Stanje naložb obvladujoče družbe in kapitala odvisnih družb na dan 31. 12. 2010 (v EUR)

Postavka	Beta	Gama	Delta
Delnice in deleži v družbah v skupini, kot jih ima izkazane Alfa	1.100.000	0	250.000
Kapital odvisnih družb	1.117.730	-256.236	670.680
<i>Osnovni kapital</i>	<i>200.000</i>	<i>220.644</i>	<i>250.000</i>
<i>Kapitalske rezerve</i>	<i>23.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Rezerve iz dobička</i>	<i>20.000</i>	<i>0</i>	<i>25.000</i>
<i>Preneseni čisti dobiček/izguba</i>	<i>380.000</i>	<i>-100.000</i>	<i>200.000</i>
<i>Čisti dobiček/izguba poslovnega leta</i>	<i>494.730</i>	<i>-376.880</i>	<i>195.680</i>

Na dan 31. 12. 2010 ima družba Gama zaradi izgub negativni kapital (glejte Tabelo 12). Če gre za trajno zmanjšanje vrednosti naložbe, jo je treba oslabiti na 0, kar je družba Alfa tudi storila. V primeru, da je obvladujoča družba zavezana k pokrivanju negativnega kapitala odvisne družbe, mora hkrati pripoznati obveznost in odhodke iz tega naslova. Če te obveze nima, naložbo samo oslabi, nadaljnjih izgub pa v svojih računovodskih izkazih ne pripoznava (Vrankar, 2011, str. 208).

Družba Alfa je ugotovila, da ustanovljena družba Gama v Srbiji ni zaživela v okviru pričakovanj in ocenjuje, da je malo možnosti za izboljšanje. Družba ima celo negativni kapital, zato je družba Alfa v letu 2010 v svojih posamičnih izkazih slabila to naložbo na 0 in pripoznala finančne odhodke iz naslova slabitev in odpisov finančnih naložb v višini 150.000 EUR. Čeprav je slabitev tovrstnih finančnih naložb po SRS obvezna, pa v skladu z 22. členom ZDDPO-2 ni mogoče teh slabitev upoštevati kot davčno priznanih odhodkov, dokler ne pride do prodaje, zamenjave, poravnave oziroma kakšne drugačne odprave teh finančnih naložb. Zato se hkrati s slabitvijo oblikujejo terjatve za odloženi davek. Njihova višina znaša 20 % od polovice zneska slabitve, kar je 15.000 EUR. Razlog je enak kot pri slabitvi naložbe v družbo Ipsilon v podpoglavju 4.2.3 tega diplomskega dela.

V Tabeli 12 znaša osnovni kapital družbe Gama 220.644 EUR in ne 250.000 EUR, kolikor je znašal ob njeni ustanovitvi. Razlog so tečajne razlike, ki se v nadaljevanju v konsolidiranih računovodskih izkazih upoštevajo v uskupinjevalnem popravku kapitala in pa v kapitalu manjšinskih lastnikov. Pri konsolidiranju se tako izloči osnovni kapital družbe Gama v višini 150.000 EUR, preostanek osnovnega kapitala v višini 100.000 EUR pa se prenese na kapital manjšinskih lastnikov. Na drugi strani je treba izločiti še naložbo pri obvladujoči družbi, ki pa je bila v tekočem letu oslABLJENA na 0, kar se odraža v zmanjšanju čistega dobička poslovnega leta. V bilanci stanja v skupnem torej izločimo v breme osnovni kapital družbe Gama v višini 150.000 EUR in v dobro čisti dobiček poslovnega leta v enaki višini. V vseh naslednjih letih konsolidiranja namesto čistega dobička poslovnega leta izločimo preneseni čisti dobiček. Poleg tega izločimo tudi terjatve za odložene davke iz naslova slabitve v višini 15.000 EUR.

V izkazu poslovnega izida zmanjšamo finančne odhodke iz oslabitve in odpisov finančnih naložb v višini 150.000 EUR in odložene davke v višini 15.000 EUR (glej Prilogo 6).

V primeru odvisne družbe Delta se pri konsolidiranju izloči naložba pri obvladujoči družbi v višini 250.000 EUR in osnovni kapital pri odvisni družbi v enakem znesku, to je kapital ob prvi konsolidaciji ob ustanovitvi družbe. V vseh naslednjih konsolidacijah vedno izločamo samo tisti del kapitala odvisne družbe, ki izhaja iz prve konsolidacije. Dobro ime v primeru ustanovitve družbe ne nastane.

- Prevzem družbe

Pri prevzemu družbe, ki po tem deluje kot odvisna družba in sestavlja svoje računovodske izkaze, se uporablja t. i. prevzemna metoda. Obvladujoča družba kot prevzemnik izkazuje dolgoročno finančno naložbo v znesku nabavne vrednosti odkupljenega čistega premoženja odvisne družbe (Vrankar, 2011, str. 198).

Pri konsolidiranju kapitala je treba sredstva in obveznosti odvisne družbe preračunati na njihovo pošteno vrednost na dan prevzema, presežek nabavne vrednosti nad pripadajočim deležem čiste vrednosti premoženja odvisne družbe pa izkazati kot dobro ime v okviru neopredmetenih sredstev. Dobro ime, ki je nastalo ob prevzemu, se ne amortizira, temveč je treba vsako leto le preveriti, ali ga je potrebno oslabiti (Vrankar, 2011, str. 198–199).

Družba Alfa je družbo Beta prevzela v februarju 2006, 1. 3. 2006 je bila tako opravljena prva konsolidacija kapitala. Vrednost naložbe je bila 1.300.000 EUR. Ob prevzemu se je pripoznalo dobro ime v višini 300.000 EUR, ker je družba Alfa za Beto plačala toliko več, kot pa je znašala čista vrednost njenega premoženja.

Družba Alfa mora enkrat letno preizkusiti morebitno oslabitev dobrega imena, pripoznanega ob prvi konsolidaciji. V ta namen s pomočjo metode diskontiranih denarnih tokov najprej oceni vrednost naložbe v družbo Beta na datum konsolidiranih računovodskih izkazov (31. 12. 2010), ki v našem primeru znaša 1.100.000 EUR.

Družba Alfa je v svojih knjigah že napravila slabitev naložbe na 1.100.000 EUR in pripoznala odložene davke iz tega naslova v višini 20 % od polovice zneska slabitve, to je 20.000 EUR. Če je Alfa slabila naložbo za 200.000 EUR, to pomeni, da mora tudi skupina slabiti dobro ime iz 300.000 EUR na 100.000 EUR v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov. Terjatve za odloženi davek se iz tega naslova ne oblikujejo, ker je dobro ime knjiženo le v konsolidiranih računovodskih izkazih in kot tako ni predmet obdavčitve.

Pri konsolidiranju na dan 31. 12. 2012 pripoznamo dobro ime v višini 300.000 EUR, kot ob prvi konsolidaciji, in za enak znesek povečamo preneseni čisti poslovni izid. Ker je obvladujoča družba naložbo slabila za 200.000 EUR, ta del izločimo v dobro čisti dobiček

poslovnega leta, v vseh naslednjih letih konsolidiranja pa namesto čistega dobička poslovnega leta izločimo preneseni čisti dobiček. Poleg tega izločimo tudi terjatve za odložene davke iz naslova slabitve v višini 20.000 EUR, v izkazu poslovnega izida pa še prevrednotovalne poslovne odhodke iz tega naslova. Nato izločimo še preostalo naložbo v odvisno družbo Beta v višini 1.100.000 EUR ter kapital odvisne družbe v višini 1.300.000 EUR, in sicer:

- osnovni kapital v višini 200.000 EUR,
- kapitalske rezerve v višini 23.000 EUR,
- zakonske rezerve v višini 20.000 EUR in
- preneseni čisti dobiček v višini 1.057.000 EUR, ki predstavlja razliko do 1.300.000 EUR.

Po vseh teh izločitvah se poknjiži že prej omenjena slabitev dobrega imena v višini 200.000 EUR kot zmanjšanje dobrega imena med neopredmetenimi sredstvi ter zmanjšanje prenesenega poslovnega izida.

Skupni znesek izločitev **osnovnega kapitala** vseh treh odvisnih družb znaša 670.644 EUR (glejte Prilogo 6) in je sestavljen iz:

- izločitve osnovnega kapitala družbe Beta v višini 200.000 EUR;
- izločitve osnovnega kapitala družbe Gama v višini 250.000 EUR, zmanjšane za nabrane tečajne razlike od prve konsolidacije v višini 29.356 EUR (glejte podpoglavje 4.2.2), ki se v ustreznem deležu prenesejo na kapital manjšinskih lastnikov ter na uskupinjevalni popravek kapitala;
- izločitve osnovnega kapitala družbe Delta v višini 250.000 EUR.

Skupni znesek izločitev v breme na postavki **preneseni čisti dobiček** znaša 1.024.858 EUR (glejte Prilogo 6) in je sestavljen iz:

- izločitve ob obračunu finančne naložbe in kapitala pri družbi Beta v višini 1.057.000 EUR;
- prenosa dela prenesene čiste izgube, ki pripada manjšinskemu lastniku, to je 40 % od -113.096 EUR oziroma -45.238 EUR, zmanjšanega za tečajne razlike v višini 5.238 EUR, na kapital manjšinskih lastnikov (glejte podpoglavje 4.2.8);
- prenosa tečajne razlike, ki pripada večinskemu lastniku, v višini 7.858 EUR (glejte podpoglavje 4.2.2) na uskupinjevalni popravek kapitala.

Skupni znesek izločitev v dobro na postavki preneseni čisti dobiček znaša 863.000 EUR (glejte Prilogo 6) in je sestavljen iz:

- izločitve izplačila prenesenega čistega dobička v višini 563.000 EUR, ki sta ga družbi Beta in Delta v letu 2010 izplačali družbi Alfa;
- pripoznanja dobrega imena iz leta 2006 v višini 300.000 EUR.

Skupni znesek izločitev v breme na postavki **čisti dobiček poslovnega leta** znaša 1.190.320 EUR (glejte Prilogo 6) in je sestavljen iz:

- izločitve izplačila prenesenega čistega dobička v višini 563.000 EUR, ki sta ga družbi Beta in Delta v letu 2010 izplačali družbi Alfa;
- prenosa deleža manjšinskih lastnikov v čisti izgubi družbe Gama v letu 2010 v višini 40 % oziroma -154.800 EUR, zmanjšanega za tečajne razlike v višini 4.048 EUR, na kapital manjšinskih lastnikov (glejte podpoglavje 4.2.8);
- prenosa tečajne razlike, ki pripada večinskemu lastniku, v višini 6.072 EUR na uskupinjevalni popravek kapitala (glejte podpoglavje 4.2.2);
- zmanjšanja dobička zaradi slabitve dobrega imena v višini 200.000 EUR, izločitve internih dobičkov v zalogah v višini 260.000 EUR, izločitve internega dobička pri prodaji osnovnih sredstev v višini 152.000 EUR, kar skupaj znaša 572.000 EUR (glejte podpoglavje 4.2.6);
- uskladitve razmejitev med obvladujočo družbo in odvisnima družbama Beta in Delta v višini 160.000 EUR (povečanje stroškov storitev in posledično zmanjšanje čistega dobička) (glejte podpoglavje 4.2.6).

315.000 EUR izločitev v dobro na postavki čisti dobiček poslovnega leta predstavlja izločitev iz naslova slabitev naložb v družbi Beta in Gama v letu 2010. Dobiček povečamo za znesek slabitev v višini 200.000 EUR v družbo Beta in 150.000 EUR v družbo Gama, zmanjšan za oblikovane odložene davke v višini 20.000 EUR iz naslova slabitve naložbe v družbo Beta in 15.000 EUR vezanih na družbo Gama.

- Zaznana tveganja

V postopku konsolidiranja finančne naložbe in kapitala zaznavamo tri tveganja, ki lahko pripeljejo do napačnih navedb v konsolidiranih računovodskih izkazih. Prvo je, da se pri konsolidiranju sicer odpravi oslabitev odvisne družbe pri obvladujoči družbi, ne izloči pa se odloženih davkov, ki jih je obvladujoča družba oblikovala iz tega naslova. Drugo tveganje je, da se ne naredi ustrezna preveritev potrebe po slabitvi dobrega imena, čeprav je ta obvezna. Če ima odvisna družba dobiček, se lahko napačno predpostavlja, da je še vedno toliko vredna kot ob nakupu (ali celo več), četudi obstajajo pomembne spremembe v njenem okolju, ki bodo nedvomno negativno vplivale na njeno prihodnje poslovanje. Tveganje lahko predstavlja tudi to, da se zamenjajo zaposleni v računovodstvu ali informacijski sistem družbe ali pa se kako drugače izgubi sled do prve konsolidacije kapitala, ki je vsako leto ponavljajoča knjižba.

Napačna navedba 6 v našem primeru torej je, da se pri konsolidiranju ne izločijo odloženi davki, ki jih je iz naslova oslabitev odvisnih družb Beta in Gama oblikovala obvladujoča družba Alfa, in je zato v konsolidiranih računovodskih izkazih Skupine Iks dobiček previsok za 35.000 EUR.

Napačna navedba 7 pa je, da družba Alfa ne slabi dobrega imena pri prevzeti družbi Beta kljub obstoju znamenj, da utegne biti oslABLjeno, kot so pomembne spremembe v tržnem in gospodarskem okolju družbe, ki bodo negativno vplivale na prihodnje poslovanje, in kljub dejstvu, da je celo že napravila slabitev naložbe v posamičnih izkazih. Zaradi tega ima Skupina Iks za 200.000 EUR previsoko izkazana neopredmetena sredstva ter za enak znesek previsoko izkazan tudi čisti dobiček poslovnega leta.

Učinki teh napačnih navedb so prikazani v Tabeli 17.

4.2.6 Izločitev medsebojnih stanj in transakcij ter posledično izločanje nerealiziranih dobičkov

- Terjatve/obveznosti

Iz predpostavke enotne družbe kot temeljne predpostavke konsolidiranja (glejte podpoglavje 1.4) izhaja, da v konsolidiranih računovodskih izkazih ne morejo biti izkazane terjatve in obveznosti med družbami v skupini. V idealnih razmerah so medsebojne terjatve in obveznosti izkazane v enaki velikosti in jih enostavno izločimo s preprosto knjižbo, s katero jih pobotamo. V praksi pa se pogosto pojavljajo razlike, ki imajo različne vzroke. Delijo se na prave in neprave razlike. Neprave so tiste, ki izvirajo iz napačnih knjiženj ali časovno neusklajenih obračunov poslovnih dogodkov. Prave razlike pa so posledica uporabe različnih načinov vrednotenja sredstev in obveznosti, ki jih morajo družbe v skupini pri sestavljanju svojih računovodskih izkazov upoštevati (Vrankar, 2011, str. 212).

Usklajenost stanj se da doseči z dobro organizacijo in izpeljavo potrditev stanj terjatev in obveznosti med družbami v skupini na dan 31. 12. 2010, pri kateri se pokažejo in odpravijo vse morebitne razlike, tako da imata na koncu obe strani v svojih knjigovodskih evidencah izkazan enak znesek, ki ga je enostavno pobotati.

Poslovne ter finančne obveznosti in terjatve do posameznih družb v skupini Iks na dan 31. 12. 2010 so prikazane v Tabeli 13.

Tabela 13: Terjatve/obveznosti do družb v skupini na dan 31. 12. 2010 (v EUR)

Postavka	Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini	Kratkoročna posojila družbam v skupini
Družba				
Alfa	0	3.130.000	0	2.200.000
Od tega do				
Bete	0	600.000	0	1.200.000
Game	0	1.400.000	0	0
Delte	0	1.130.000	0	1.000.000
Beta	600.000	0	1.200.000	0
Od tega do				
Alfe	600.000	0	1.200.000	0
Gama	1.400.000	0	0	0
Od tega do				
Alfe	1.400.000	0	0	0
Delta	1.130.000	0	1.000.000	0
Od tega do				
Alfe	1.130.000	0	1.000.000	0
Skupaj	3.130.000	3.130.000	2.200.000	2.200.000

Iz Tabele 13 je razvidno, da so medsebojne terjatve in obveznosti znotraj skupine Iks usklajene v celoti in jih pri konsolidiranju lahko enostavno izločimo, tako da jih pobotamo med seboj.

Zgoraj prikazane terjatve in obveznosti do družb v skupini Iks so ustrezno izločene v konsolidirani bilanci stanja v Prilogi 6.

- Zaznana tveganja

Medsebojne terjatve in obveznosti niso posebno kritične pri izločevanju, saj je njihova višina razvidna že iz računovodskih izkazov posameznih družb, kjer so posebej prikazane terjatve do družb v skupini in obveznosti do družb v skupini. Težava je edino, če terjatve in obveznosti do družb v skupini niso usklajene med seboj in je treba najprej ugotoviti, katera družba ima pravilno izkazan znesek, preden se naredi izločitev, saj se sicer lahko upošteva napačen znesek.

- Osnovna sredstva

Pri postopkih konsolidiranja osnovnih sredstev se v praksi pojavljajo predvsem nakupi in prodaje osnovnih sredstev znotraj skupine ter dajanje osnovnih sredstev v najem. V primeru nakupa oziroma prodaje osnovnega sredstva znotraj skupine je iz konsolidiranja potrebno izločiti dobiček ali izgubo pri prodaji, v naslednjih letih pa preneseni dobiček ali izgubo ter znesek povečane ali zmanjšane vrednosti osnovnega sredstva. Prav tako je potrebno v vsakem nadaljnjem letu, dokler sredstvo ni odtujeno iz skupine, izločiti amortizacijo, ki se nanaša na dobiček oziroma izgubo ob prodaji. Hkrati je potrebno za znesek izločene amortizacije

popraviti preneseni dobiček. Knjižbe ponavljamo, dokler ni osnovno sredstvo v celoti amortizirano ali odtujeno iz skupine (Hartman, 2010, str. 24).

Obvladujoča družba Alfa je v decembru 2010 prodala odvisni družbi Delta opremljen poslovni prostor s pripadajočim zemljiščem v skupni vrednosti 400.000 EUR. Pri tem je realizirala dobiček pri prodaji osnovnih sredstev v višini 190.000 EUR. Ta dobiček je treba izločiti iz konsolidiranih računovodskih izkazov kot zmanjšanje drugih poslovnih prihodkov ter zmanjšanje vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev. Amortizacije iz tega naslova v letu 2010 še ni bilo, ker je bila prodaja opravljena v decembru in se bo sredstvo začelo amortizirati v januarju 2011. Bo pa amortizacija, ki bo obračunana od dobička pri prodaji, torej od osnove 190.000 EUR, predmet izločitev v naslednjih poslovnih letih, zato je treba voditi ustrezno evidenco. Iz naslova nerealiziranih dobičkov je hkrati potrebno oblikovati še terjatve za odložene davke v višini 38.000 EUR.

V primeru dajanja osnovnih sredstev v poslovni najem, je potrebno pri konsolidiranju izločiti prihodke od najemnin in stroške najemnin ter prerazvrstiti naložbene nepremičnine na osnovna sredstva. Hkrati je potrebna tudi prekvalifikacija amortizacije iz amortizacije naložbenih nepremičnin na amortizacijo opredmetenih osnovnih sredstev (Hartman, 2010, str. 24).

Obvladujoča družba Alfa daje del svojih prostorov v poslovni najem družbama Beta in Delta. Te prostore ima družba Alfa izkazane med naložbenimi nepremičninami. Del naložbenih nepremičnin imajo v najemu družbe, ki niso del skupine. Za skupino je namenjeno skupno 686,9 m² poslovnih prostorov, kjer imata odvisni družbi del svojih pisarn in skladišč. Najemnina poslovnih prostorov znaša 16,5 EUR/m² mesečno. Po enaki ceni oddaja svoje poslovne prostore tudi družbam izven skupine. Neodpisana vrednost dela naložbenih nepremičnin, ki se oddaja družbam izven skupine, znaša 1.070.000 EUR, neodpisana vrednost dela naložbenih nepremičnin, ki se oddaja družbam v skupini, pa 250.000 EUR. Amortizacija naložbenih nepremičnin v letu 2010 je 79.200 EUR, od tega znaša amortizacija prostorov, ki se oddaja družbam v skupini, 15.000 EUR.

Prihodki od najemnin ter stroški najemnin, ki so nastali med družbami v skupini v letu 2010, so prikazani v Tabeli 14.

Tabela 14: Najemnine med družbami v skupini v letu 2010 (v EUR)

Postavka *	Prihodki od najemnin	Stroški najemnin
Družba		
Alfa	94.000	0
Od tega do		
Bete	71.000	0
Delte	65.000	0
Beta	0	71.000
Od tega do		
Alfe	0	71.000
Delta	0	65.000
Od tega do		
Alfe	0	65.000
Skupaj	94.000	94.000

V Tabeli 14 prikazani prihodki od najemnin ter stroški najemnin, ki so nastali med družbami v skupini Iks, so ustrezno izloženi v konsolidiranem izkazu poslovnega izida v Prilogi 6. Za 250.000 EUR naložbenih nepremičnin, ki se oddajajo odvisnim družbam, je v konsolidirani bilanci stanja v Prilogi 6 ustrezno prenesenih iz naložbenih nepremičnin na zgradbe. Amortizacija v višini 15.000 EUR iz naslova naložbenih nepremičnin, ki se oddajajo družbam v skupini, mora biti tudi predstavljena na amortizacijo opredmetenih osnovnih sredstev. Tega prenosa se v konsolidiranih izkazih skupine Iks ne vidi, saj niso tako podrobni, v praksi pa so vidni v izkazih gibanja osnovnih sredstev ter pri razkritjih amortizacije.

- Zaznana tveganja

Pri izločitvah medsebojnih stanj in transakcij v zvezi z osnovnimi sredstvi smo zaznali tveganje, da se prodaja osnovnih sredstev družbi v skupini pripozna kot prodaja izven skupine. Obvladujoča družba proda osnovno sredstvo odvisni družbi z dobičkom ali izgubo, ki se med konsolidiranjem ne izloči. Lahko se tudi izloči dobiček ob prodaji, ne izloči pa se pripadajoča amortizacija, na primer zaradi neustreznih evidenc. Posledično so v konsolidiranih izkazih previsoko izkazani odhodki.

Napačna navedba 8 v našem primeru torej je, da je prodaja poslovnega prostora družbi Delta pripoznana enako kot prodaja izven skupine, kar pomeni, da ima Skupina Iks previsoko izkazane druge poslovne prihodke ter previsoko izkazana opredmetena osnovna sredstva v vrednosti 190.000 EUR, kolikor je znašal dobiček ob prodaji. Posledično prav tako ne oblikujejo odloženih davkov iz tega naslova.

Učinek te napačne navedbe je prikazan v Tabeli 17.

- Prihodki/odhodki in zaloge

Pri postopkih konsolidiranja prihodov in odhodkov, ki so nastali znotraj skupine, je potrebno prihodke in odhodke izločiti v celoti ne glede na delež obvladujoče družbe v odvisni družbi. Prihodke iz prodaje proizvodov, trgovskega blaga ali storitev družbi znotraj skupine je potrebno izločiti in hkrati zmanjšati konsolidirane stroške materiala in storitev oziroma odhodke. Če gre za prodaje zalog in so v zalogah še nerealizirani dobički (te zaloge še niso bile porabljene ali prodane izven skupine), je potrebno za ta del ustrezno popraviti tudi vrednost zaloge in s tem poslovni izid skupine (Hartman, 2010, str. 22).

Izločanje vmesnih dobičkov in izgub vpliva na poslovni izid in povzročačasne razlike med vrednostjo sredstev ali obveznosti v zbirnih in konsolidiranih računovodskih izkazih, zato je treba iz tega naslova oblikovati še odložene terjatve ali obveznosti za davek iz dobička (Vrankar, 2011, str. 213).

Poslovni prihodki in odhodki, nastali v letu 2010 med družbami v skupini Iks, so prikazani v Tabeli 15.

Tabela 15: Poslovni prihodki/odhodki med družbami v skupini v letu 2010 (v EUR)

Postavka *	Prihodki od prodaje storitev	Prihodki od prodaje blaga	Nabavna vrednost prodanega blaga	Zaloge	Drugi stroški storitev
Družba					
Alfa	930.000	5.600.000	0	0	0
Od tega do					
Bete	370.000	0	0	0	0
Game	230.000	2.100.000	0	0	0
Delte	330.000	3.500.000	0	0	0
Beta	0	1.500.000	0	0	290.000
Od tega do					
Alfe	0	0	0	0	290.000
Delte	0	1.500.000	0	0	0
Gama	0	0	1.200.000	900.000	230.000
Od tega do					
Alfe	0	0	1.200.000	900.000	230.000
Delta	0	0	4.000.000	1.000.000	250.000
Od tega do					
Alfe	0	0	3.250.000	250.000	250.000
Bete	0	0	750.000	750.000	0
Skupaj	930.000	7.100.000	5.200.000	1.900.000	770.000

Če seštejemo prihodke od prodaje storitev v višini 930.000 EUR, prihodke od prodaje blaga v višini 7.100.000 EUR ter prihodke od najemnin v višini 94.000 EUR, ki smo jih omenili pri izločitvah v zvezi z osnovnimi sredstvi oziroma naložbenimi nepremičninami (glejte podpoglavje 4.2.6, podnaslov Osnovna sredstva), dobimo skupen znesek potrebnih izločitev čistih prihodkov od prodaje v letu 2010, ki znaša 8.124.000 EUR.

Družba Gama je v letu 2010 od obvladujoče družbe Alfa kupila blago v višini 2.100.000 EUR. Od tega je blago v vrednosti 1.200.000 EUR že prodala končnim kupcem izven skupine, kar ima izkazano na nabavni vrednosti prodanega blaga, razliko 900.000 EUR pa ima še vedno na zalogi. To blago ima vključeno 20-odstotno maržo, kar pomeni, da je družba Alfa blago kupila za 750.000 EUR in ga prodala za 20-odstotno višjo ceno družbi Gama. Nerealiziran dobiček v tem primeru znaša 150.000 EUR. Konsolidacijske knjižbe pa so zmanjšanje nabavne vrednosti prodanega blaga za 750.000 EUR in pa zmanjšanje zalog za 150.000 EUR.

Družba Delta je v letu 2010 od družb v skupini kupila blago v skupni višini 5.000.000 EUR, od tega je za 4.000.000 EUR blaga že prodala končnim kupcem izven skupine in ima to izkazano na nabavni vrednosti prodanega blaga. Razlika v vrednosti 1.000.000 EUR pa je na dan 31. 12. 2010 še vedno v zalogah: 250.000 EUR blaga, kupljenega od družbe Alfa, vključuje 11,11 % maržo, 750.000 EUR blaga, kupljenega od družbe Beta, pa vključuje 25 % maržo. Nabavna vrednost blaga pri družbi Alfa je tako pred prodajo družbi Delta znašala 225.000 EUR, pri družbi Beta pa 600.000 EUR. Nerealizirani dobički v zalogah znašajo skupno 175.000 EUR. Konsolidacijske knjižbe so v tem primeru zmanjšanje nabavne vrednosti prodanega blaga za 825.000 EUR in pa zmanjšanje zalog za 175.000 EUR.

Iz naslova nerealiziranih dobičkov v zalogah je treba oblikovati še odložene terjatve za davek, ki znašajo 20 % od 325.000 EUR, torej 65.000 EUR.

Iz Tabele 15 je hkrati razvidno, da stroški storitev odvisnih družb Beta in Delta niso usklajeni s prihodki obvladujoče družbe, ki je te storitve nudila. Razlog je v zelo zgodnjem zaključevanju poslovnega leta, saj morajo odvisne družbe poročati obvladujoči družbi do 5. januarja, kar pomeni, da morajo večino decembrskih faktur vračunati. Razlika 160.000 EUR je nastala, ker je obvladujoča družba vračunala za 160.000 EUR več prihodkov od prodaje storitev, kot pa so odvisne družbe vračunale stroškov storitev. Obvladujoča družba ima teh 160.000 EUR knjiženih na prihodkih in na aktivnih časovnih razmejitev, zato ni bilo zaznati neusklajenosti na podlagi medsebojnih terjatev in obveznosti. Pred izločanjem teh prihodkov mora obvladujoča družba izkaze odvisnih družb prilagoditi tako, da bodo medsebojni promet in stanja usklajeni. To naredi tako, da najprej poveča stroške storitev in pasivne časovne razmejitve za 160.000 EUR. Šele nato lahko te zneske izloči iz seštevka računovodskih izkazov vseh družb v skupini. Prilagoditev je potrebna tudi v primeru, ko obvladujoča družba že izda fakturo, torej jo ima knjiženo na terjativah in prihodkih, odvisna družba pa ima na drugi strani stroške vračunane v prenizkem znesku.

Skupen znesek izločitev v postavki nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala v konsolidiranem izkazu poslovnega izida tako znaša 6.775.000 EUR, znesek izločitev na stroških storitev pa znaša 1.024.000 EUR (vključno z najemninami 94.000 EUR), skupaj 7.799.000 EUR. Razliko do izločitev na prihodkih v višini 325.000 EUR pa

predstavljajo nerealizirani dobički v zalogah. Izločitve so prikazane v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida v Prilogi 6.

Finančni prihodki in odhodki, nastali v letu 2010 med družbami v skupini Iks, so prikazani v Tabeli 16. Gre za obresti od prejetih in danih kreditov med družbami v skupini ter izplačilo dobička.

Tabela 16: Finančni prihodki/odhodki med družbami v skupini v letu 2010 (v EUR)

Postavka *	Finančni prihodki iz deležev v družbah v skupini	Prihodki od obresti od kreditov	Odhodki od obresti od kreditov
Družba			
Alfa	563.000	66.000	8.000
Od tega do Bete	343.200	41.000	8.000
Delte	220.000	25.000	0
Beta	0	8.000	41.000
Od tega do Alfe	0	8.000	41.000
Delta	0	0	25.000
Od tega do Alfe	0	0	25.000
Skupaj	563.000	74.000	74.000

V letu 2010 sta družbi Beta in Gama obvladujoči družbi Alfa izplačali prva 343.200 EUR, druga pa 220.000 EUR prenesenega čistega dobička. Izločitev tega izplačila se knjiži kot povečanje prenesenega čistega dobička in zmanjšanje čistega dobička poslovnega leta v konsolidirani bilanci stanja. Tudi ta izločitev je prikazana v konsolidiranem izkazu poslovnega izida ter konsolidirani bilanci stanja v Prilogi 6.

- Zaznana tveganja

Zaznano tveganje pri izločevanju medsebojnih prihodkov/odhodkov in zalog je, da se v postopku konsolidiranja ne izločijo prodaje med posameznimi odvisnimi družbami. Prodaja blaga med družbami v skupini se tako pripozna enako kot prodaja izven skupine, posledično se "napihne" obseg prihodkov in odhodkov ter se ne izločijo nerealizirani dobički v zalogah, kar vodi v višji poslovni izid skupine.

Problem lahko predstavlja tudi zgodnje zaključevanje leta, da bi se kar najhitreje zagotovila informacijska podlaga za izdelavo konsolidacije, zaradi česar so posamični izkazi odvisnih družb lahko nepopolni, ker morajo odhodke in prihodke oceniti ter razmejiti. To lahko predstavlja še posebej velik problem za tuje odvisne družbe, ki morajo običajno obvladujoči družbi poročati še prej kot domače odvisne družbe (npr. v petih dneh po koncu poslovnega leta).

Napačna navedba 9 v našem primeru je, da se ne izloči prodaja blaga med odvisnima družbama Beta in Delta, ki obsega čiste prihodke od prodaje v višini 1.500.000 EUR, nabavno vrednost prodanega blaga v višini 1.350.000 EUR ter nerealizirane dobičke v višini 150.000 EUR.

Napačna navedba 10 je, da se prodaja družbam v skupini pripozna kot prodaja izven skupine in se ne upošteva, da imata družbi Gama in Delta del blaga še vedno na zalogi. Promet med odvisnima družbama Beta in Delta je obravnavan že pri napačni navedbi 9, zato je tu upoštevan samo promet med obvladujočo družbo in njenimi odvisnimi družbami. Če bi bile vse zaloge prodane izven skupine, bi se v postopku konsolidacije nabavna vrednost prodanega blaga zmanjšala v enaki višini, kot znašajo prihodki od prodaje v družbi Alfa, to je za 5.600.000 EUR. Ker pa blago v vrednosti 1.250.000 EUR z vključeno maržo 175.000 EUR dejansko še ni bilo prodano izven skupine, bi morali zmanjšati nabavno vrednost prodanega blaga za 175.000 EUR manj (torej zgolj za 5.425.000 EUR) in hkrati za ta znesek zmanjšati zaloge. Napaka v konsolidiranih izkazih je torej prenizka nabavna vrednost prodanega blaga za 175.000 EUR, kar se odraža v višjem dobičku, in za enak znesek je previsoko izkazana zaloga skupine.

Napačna navedba 11 je, da imajo odvisne družbe v svojih izkazih knjiženih za 160.000 EUR premalo stroškov storitev glede na prihodke obvladujoče družbe; ti izkazi se pred konsolidacijo ustrezno ne prilagodijo in se zneski izločijo iz obstoječih izkazov, kar pomeni, da se zmanjšajo stroški in pasivne časovne razmejitve, ki se sploh ne nanašajo na poslovanje znotraj družb v skupini. Ker se izločijo stroški, je posledično višji dobiček skupine za 160.000 EUR.

Učinki teh napačnih navedb so prikazani v Tabeli 17.

4.2.7 Obračun razmejenih davkov

Če obračunamo odložene davke v posamičnih računovodskih izkazih iz naslova začasnih razlik med davčno in knjigovodsko vrednostjo, potem je treba v konsolidiranih računovodskih izkazih obračunati tudi začasne razlike, ki izhajajo iz naslova konsolidacijskih postopkov in na tem temelju ustrezno obračunati odložene davke. Pomembne razlike med odloženimi davki v posamičnih in konsolidiranih računovodskih izkazih izhajajo predvsem iz naslednjih postavk (Hartman, 2008, str. 14):

- prilagoditev knjigovodskih vrednosti sredstev in obveznosti na poštene vrednosti, ki se razlikujejo od davčne vrednosti sredstev in obveznosti. Razlika običajno nastane ob prvi konsolidaciji, če gre za prevzem družbe, ko je vrednosti sredstev in obveznosti potrebno obračunati po poštenih vrednostih;
- nastanek odloženega davka v primerih, ko pri posamezni družbi znotraj skupine le-ta iz določenih razlogov ni bil pripoznan, na nivoju skupine pa se ta odloženi davek pripozna,

ker je mogoče pričakovati koristi. Na primer posamezna družba v skupini ima davčne izgube, ki jih sama ne bo mogla izkoristiti zaradi nezadostnih davčnih dobičkov v prihodnosti, z vidika skupine pa je realno pričakovati, da se bodo te izgube z davčnega vidika v prihodnosti izkoristile;

- izločitve nerealiziranih dobičkov v konsolidaciji vplivajo na spremembe v vrednostih sredstev in s tega vidika tudi na nastanek začasnih razlik.

Vrankar (2011, str. 194) navaja še možen izvor začasnih razlik iz razlik med uradnimi posamičnimi računovodskimi izkazi odvisne družbe in računovodskimi izkazi, ki so prilagojeni računovodskim predpisom obvladujoče družbe.

Odloženi davki Skupine Iks so prikazani pri izločitvah posameznih postavk, zaradi katerih so oblikovani. Če povzamemo, so terjatve za odložene davke oblikovane iz naslova:

- internih dobičkov pri podaji in nakupu osnovnih sredstev v višini 38.000 EUR (glej podpoglavje 4.2.6),
- internih dobičkov v zalogah v višini 65.000 EUR (glej podpoglavje 4.2.6).

Skupaj znašajo terjatve za odloženi davek 103.000 EUR. Terjatve za odložene davke iz naslova različnih usmeritev so upoštevane pri prilagoditvi izkazov odvisnih družb na usmeritve obvladujoče družbe (glejte podpoglavje 4.2.3).

- Zaznana tveganja

V tem koraku konsolidiranja se pojavi tveganje, da se ne oblikujejo odloženi davki iz naslova začasnih razlik. Napaka je obravnavana že pri izločitvah posameznih postavk, iz naslova katerih se odloženi davki oblikujejo (glej podpoglavje 4.2.6).

4.2.8 Prikaz neobvladujočih deležev v kapitalu in izkazu poslovnega izida

Deleže manjšinskih lastnikov moramo v konsolidirani bilanci stanja izkazati v posebni postavki kapital manjšinskih lastnikov, v konsolidiranem izkazu poslovnega izida pa moramo ločeno prikazati del dobička oziroma izgube, ki se nanaša na manjšinske lastnike v postavki čisti poslovni izid manjšinskih lastnikov. Deleži manjšinskih lastnikov se izločijo iz vseh postavk kapitala v odstotku, ki ustreza deležu manjšinskih lastnikov v osnovnem kapitalu (Vrankar, 2011, str. 197). V MSRP-jih se uporablja izraz neobvladujoči delež, v SRS-jih pa manjšinski delež. Vsebinske razlike med izrazoma ni.

V skupini Iks se manjšinski delež pojavi pri odvisni družbi Gama, kjer je obvladujoča družba Alfa 60 % lastnik, preostalih 40 % kapitala pa je v lasti srbskega partnerja. Osnovni kapital družbe Gama znaša 250.000 EUR, od tega 150.000 EUR pripada družbi Alfa, 100.000 EUR pa lokalnemu partnerju v Srbiji. Ker je kapital družbe Gama izražen v srbskih dinarjih, je

prišlo od ustanovitve 1. 4. 2009 pa do datuma konsolidiranja 31. 12. 2010 do tečajnih razlik (glejte podpoglavje 4.2.2). Tečajna razlika, ki pripada lokalnemu partnerju, znaša –11.742 EUR, kar je 40 % celotne tečajne razlike, skladno z njegovim deležem v družbi.

Družba Gama je v obeh letih svojega delovanja poslovala z izgubo in ima na dan 31. 12. 2010 negativen kapital. Poleg osnovnega kapitala ima tako družba Gama v kapitalu še dve postavki, in sicer preneseno čisto izgubo ter čisto izgubo poslovnega leta. Preračunano v EUR na dan 31. 12. 2010 znaša prva –100.000 EUR, druga pa –376.880 EUR. Celotna tečajna razlika znaša pri preneseni čisti izgubi 13.096 EUR, pri čisti izgubi poslovnega leta pa 10.120 EUR. Tečajna razlika pri preneseni čisti izgubi je nastala zato, ker moramo postavke kapitala vedno preračunati po tečajih, ki so veljali ob njihovem nastanku, razlika zaradi spremembe tečaja pa se pripozna v prevrednotovalnem popravku kapitala oziroma v kapitalu manjšinskih lastnikov v ustreznih deležih.

Načeloma velja, da moramo deleže manjšinskih lastnikov izločiti iz vseh postavk kapitala v ustreznem odstotku, ki je v obravnavanem primeru 40 %. Izjema, ki je v skladu s 13. točko uvoda v SRS veljala do 31. decembra 2009, je bila, da v primeru, če je odvisna družba poslovala z izgubami in so te v nekem trenutku presegle vrednost njenega kapitala, se je izguba, ki je presegla osnovni kapital, obračunala z večinskim kapitalom. V spremenjeni 13. točki Uvoda v SRS, ki velja od 1. 1. 2010 naprej, je navedeno, da se za zadeve, ki niso urejene v tej točki ali v posamičnem SRS, neposredno uporabljajo določbe MRS 27. Od poslovnega leta 2010 naprej se torej v skladu z 28. členom MRS 27 v takem primeru v konsolidirani bilanci stanja pojavi negativen manjšinski kapital.

Kapital manjšinskih lastnikov v konsolidirani bilanci stanja je negativen in znaša –102.494 EUR. Sestavljen je iz:

- osnovnega kapitala v višini 100.000 EUR, zmanjšanega za tečajno razliko –11.742 EUR, kar znaša 88.258 EUR;
- prenesene čiste izgube v višini –45.238 EUR, zmanjšane za tečajno razliko 5.238 EUR, kar znaša –40.000 EUR ter
- čiste izgube poslovnega leta v višini –154.800 EUR, zmanjšane za tečajno razliko v višini 4.048 EUR, kar skupaj znaša –150.752 EUR.

V konsolidiranem izkazu poslovnega izida je prikazana čista izguba manjšinskih lastnikov poslovnega leta 2010 v višini 40 % celotne izgube, ki znaša –387.000 EUR, to je –154.800 EUR.

4.3 IZRAČUN SKUPNEGA UČINKA IZBRANIH NAPAČNIH NAVEDB NA KONSOLIDIRANE RAČUNOVODSKE IZKAZE

Vse opisane napačne navedbe iz podpoglavij 4.2.2 do 4.2.6 so združene v Tabeli 17, kjer je razvidno na katere postavke konsolidiranih računovodskih izkazov vplivajo. Kot že rečeno, smo si pri izbiri napačnih navedb izbrali scenarij, ko hoče poslovodstvo prikazati bolj uspešno poslovanje skupine od dejanskega, zato vse vplivajo na višji poslovni izid skupine.

Tabela 17: Učinek izbranih napačnih navedb na konsolidirane računovodske izkaze (v EUR)

Napačna navedba št.	Vpliv napačne navedbe na						
	Čisti dobiček	Prihodke	Kapital	Dolgoroč. sredstva	Kratkor. sredstva*	Dolgor. obveznosti	Kratkor. obveznosti **
1	10.120	0	0	0	0	0	0
2	224.000	0	224.000	-56.000	280.000	0	0
3	121.600	0	121.600	-30.400	152.000	0	0
4	102.240	0	102.240	-25.560	0	-127.800	0
5	123.750	0	123.750	123.750	0	0	0
6	35.000	0	35.000	35.000	0	0	0
7	200.000	0	200.000	200.000	0	0	0
8	152.000	190.000	152.000	152.000	0	0	0
9	120.000	1.500.000	120.000	-30.000	150.000	0	0
10	140.000	0	140.000	-35.000	175.000	0	0
11	160.000	0	160.000	0	0	0	-160.000
Skupni učinek napačnih navedb	1.388.710	1.690.000	1.378.590	333.790	757.000	-127.800	-160.000
Pravilni zneski iz računov. izkazov	2.336.210	125.062.000	10.123.174	5.640.210	45.098.000	642.800	39.972.236
Delež napačnih navedb v %	59 %	1 %	14 %	6 %	2 %	-20 %	0 %

Opombe: * Kratkoročna sredstva vsebujejo tudi kratkoročne aktivne časovne razmejitve.

** Kratkoročne obveznosti vsebujejo tudi kratkoročne pasivne časovne razmejitve.

Glede na to, da je čisti dobiček poslovnega leta z vključenimi napačnimi navedbami v konsolidiranih izkazih višji za 1.388.710 EUR in torej znaša 3.724.920 EUR, kar je kar 59 % več kot pri izkazih brez vključenih napak, bi to lahko uporabnika privedlo do napačnega sklepanja. Največji vpliv na povečanje čistega dobička Skupine Iks v višini 224.000 EUR ima napačna navedba št. 2 v zvezi z oblikovanjem popravka vrednosti terjatev, kjer usmeritve odvisnih družb niso prilagojene na usmeritev obvladujoče družbe; in pa napačna navedba št. 7 v zvezi z slabitvijo dobrega imena, pripoznanega ob prevzemu družbe Beta, v višini 200.000 EUR.

Uporabniki konsolidiranih računovodskih izkazov pridobijo pomembne informacije tudi s finančno analizo računovodskih izkazov s pomočjo računovodskih kazalnikov. Finančna analiza računovodskih izkazov vključuje ugotavljanje stanja treh karakteristik družbe, in sicer njene likvidnosti, dobičkonosnosti in pa solventnosti. Likvidnost je sposobnost dolžnika, da poravnava svoje zapadle obveznosti in se spopade z nepričakovanimi potrebami po denarju. Ugotavljajo jo na primer dobavitelji in banke, kadar dajejo kratkoročna posojila in je izrednega pomena pri ocenjevanju tveganj. Pri dolgoročnih posojilodajalcih in imetnikih dolgoročnih obveznic pa so pomembnejši kazalniki dobičkonosnosti in solventnosti, ki kažejo na možnost preživetja družbe na dolgi rok. Enako velja tudi za delničarje, ki jih zanima možnost dividend in potencialna rast naložbe (Weygandt, Kimmel & Kieso, 2011, str. 660).

Koeficienti likvidnosti (angl. *Liquidity Ratios*) so na primer kratkoročni koeficient, pospešeni koeficient, koeficient obračanja terjatev ter koeficient obračanja zalog (Weygandt et al., 2011, str. 668).

Kratkoročni koeficient (angl. *Current Ratio*) meri sposobnost plačevanja dolgov na kratki rok in ga izračunamo po naslednji enačbi (SRS 29.31):

$$\text{Kratkoročni koeficient} = \frac{\text{Kratkoročna sredstva}}{\text{Kratkoročne obveznosti}} \quad (1)$$

Pospešeni koeficient (angl. *Acid-Test* oziroma *Quick Ratio*), ki meri takojšnjo kratkoročno likvidnost, pa izračunamo po naslednji enačbi (SRS 29.31):

$$\text{Pospešeni koeficient} = \frac{\text{Vsota likvidnih sredstev in kratkoročnih terjatev}}{\text{Kratkoročne obveznosti}} \quad (2)$$

Za ta dva kazalnika smo se odločili, ker sta po SRS 30.28 med enajstimi obveznimi kazalniki, ki jih morajo družbe vključiti v priloge k letnim računovodskim izkazom, ostala dva zgoraj naštetata pa nista med njimi. Enako velja za čisto dobičkonosnost kapitala v nadaljevanju, ki je med naštetimi edini obvezen. Dodali pa smo še čisto dobičkovnost prihodkov, ker je vpliv napačnih navedb na ta kazalnik precej velik, glede na to, da se je dobiček zelo povečal ob skoraj enakih prihodkih.

Koeficienti dobičkonosnosti (angl. *Profitability Ratios*) merijo prihodkovno ali operativno uspešnost družbe v določenem obdobju. Prihodki oziroma njihovo pomanjkanje v primerjavi z odhodki vplivajo na sposobnost družbe pri pridobivanju virov financiranja tako preko novih dolgov kot kapitala. Prav tako vplivajo tudi na likvidnost družbe in na njeno sposobnost dolgoročne rasti. Zaradi tega dobičkonosnost zanima tako upnike kot investitorje (Weygandt et al., 2011, str. 671–672). V skupini kazalcev dobičkonosnosti se najpogosteje izračunava profitna marža oziroma dobičkovnost prihodkov, dobičkonosnost sredstev, dobičkonosnost kapitala, dobičkovnost navadne delnice in dividendnost čistega dobička.

Dobičkovnost prihodkov (angl. *Profit Margin*) meri čisti dobiček, ki ga ustvari vsaka enota prodaje in se izračuna po naslednji enačbi (SRS 29.33):

$$\text{Čista dobičkovnost prihodkov} = \frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}} \quad (3)$$

Dobičkonosnost kapitala izračunamo po naslednji enačbi (SRS 29.34):

$$\text{Čista dobičkonosnost kapitala} = \frac{\text{čisti dobiček obračunskega obdobja}}{\text{povprečni kapital}^*} \quad (4)$$

Opomba:

*Povprečni kapital se vzame brez čistega poslovnega izida tekočega obračunskega obdobja.

Za izračun povprečnega kapitala v enačbi (4) potrebujemo še podatek o kapitalu na dan 31. 12. 2009. Kapital skupine Iks je na dan 31. 12. 2009 znašal 8.800.000 EUR.

Koeficienti solventnosti (angl. *Solvency Ratios*) merijo sposobnost preživetja družbe na dolgi rok. Dolgoročne upnike zanima predvsem, ali bo družba sposobna plačati pogodbene obresti ter glavnico ob njihovi zapadlosti. Solventnost merimo z razmerjem dolgov do celotnih sredstev (angl. Debt to Total Assets Ratio), ki se izračuna po naslednji formuli (Weygandt et al., 2011, str. 676):

$$\text{Delež dolgov v celotnih sredstvih} = \frac{\text{dolgovi}}{\text{sredstva}} \quad (5)$$

V 29. odstavku SRS 29 se uporablja stopnja dolžniškosti financiranja, ki jo izračunamo kot razmerje dolgov do obveznosti do virov sredstev. Ker je vrednost obveznosti do virov sredstev vedno enaka vrednosti sredstev, dajeta ta dva koeficienta enak rezultat.

Uporabniki računovodskih izkazov pogosto uporabijo različne kazalnike za hiter vpogled v uspešnost poslovanja skupine. S pomočjo enačb (1) do (5) smo za Skupino Iks izračunali pet kazalnikov najprej na podlagi podatkov iz pravih konsolidiranih računovodskih izkazov, nato pa še na podlagi podatkov iz konsolidiranih računovodskih izkazov, ki vsebujejo vse napačne navedbe, predstavljene v Tabeli 17. Rezultati izračunov so prikazani v Tabeli 18.

Tabela 18: Kazalniki, izračunani na podlagi pravih in napačnih KRI³ Skupine Iks za leto 2010

Kazalnik	Brez napak	Z napakami
Kratkoročni koeficient	1,16	1,18
Pospešeni koeficient	0,86	0,87
Čista dobičkovnost prihodkov	0,019	0,029
Čista dobičkovnost kapitala	0,28	0,45
Delež dolgov v celotnih sredstvih	0,80	0,78

Iz izračunanih kazalnikov je razvidno, da so se prav vsi nekoliko izboljšali, kar je posledica spremenjenih vhodnih podatkov (podatkov iz konsolidiranih izkazov, ki vsebujejo napake). Največje povečanje je pri čisti dobičkonosnosti prihodkov in kapitala, saj je dobiček iz napačnih konsolidiranih računovodskih izkazov višji kar za 59 %. Ker ima torej uporabnik konsolidiranih računovodskih izkazov napačne vhodne podatke za izračun kazalnikov, s katerimi poizkuša oceniti likvidnost, dobičkonosnost in solventnost skupine, so zavajajoči tudi sami kazalniki. Poslovodstvu Skupine Iks, ki je želelo prikazati uspešnejše poslovanje skupine od dejanskega, je torej z napačnimi navedbami, nastalimi izključno v postopku konsolidiranja, uspelo prikazati uspešnejše poslovanje skupine od dejanskega.

SKLEP

V diplomskem delu smo se lotili vprašanja o zanesljivosti računovodskih informacij, ki jih uporabniki pridobijo iz konsolidiranih računovodskih izkazov. Računovodski standardi pravijo, da so računovodske informacije zanesljive, če postavke v računovodskih izkazih ne vsebujejo pomembnih napačnih navedb. Te v računovodskih izkazih lahko izhajajo iz prevare ali napake, odvisno od tega, ali je dejanje, ki je povzročilo napačno navedbo, namerno ali nenamerno. V času svetovne finančne in gospodarske krize, ko se poslovodstva večkrat znajdejo pod pritiskom zaradi doseganja zastavljenih ciljev poslovanj ali zaradi izpolnjevanja finančnih zavez posojilodajalcev, to lahko vodi do prevarantskega računovodskega poročanja.

Diplomsko delo predstavlja celotni postopek konsolidiranja in pa tveganja za nastanek napačnih navedb v samem postopku konsolidiranja, ki so predstavljena s pomočjo izmišljenega primera Skupine Iks. Glede na hipotetični scenarij, da hoče poslovodstvo prikazati čim boljši poslovni izid skupine, so izbrane takšne napačne navedbe, ki privedejo do prikaza navidezno boljše uspešnosti skupine.

Na koncu je opravljena primerjava med pravih konsolidiranimi računovodskimi izkazi Skupine Iks in tistimi konsolidiranimi računovodskimi izkazi, ki vsebujejo vse navedene napačne navedbe. Ugotovili smo, da se je čisti dobiček v primerjavi s pravilno izkazanem povečal kar za 59 %; izboljšali pa so se tudi kazalniki likvidnosti, dobičkonosnosti in

³ KRI je kratica za konsolidirane računovodske izkaze.

solventnosti skupine, kar lahko uporabnika zavede k sklepu, da je skupina dobičkonosnejša, likvidnejša in solventnejša, kot pa je v resnici. Če bi npr. skupina prvotno izkazovala izgubo poslovnega leta, bi se lahko zaradi napačnih navedb spremenila celo v čisti dobiček poslovnega leta; v hipotetičnem primeru pa bi se tako skupina lahko npr. izognila spremembi pogojev financiranja, ki so vezani na njeno poslovno uspešnost.

Poleg napačnih navedb, ki se lahko pojavijo v postopku konsolidiranja, konsolidirani računovodski izkazi vsebujejo tudi vse morebitne napačne navedbe iz posamičnih računovodskih izkazov družb v skupini, ki se navezujejo na poslovanje izven skupine. Pri postopku konsolidiranja se namreč vse postavke, ki so vezane na poslovanje znotraj skupine, enostavno izločijo.

Iz navedenega sledi, da imajo posloводства pri konsolidiranih računovodskih izkazih kar nekaj možnosti za prilagajanje poslovnih rezultatov skupine. Zato je pomembno, da so konsolidirani računovodski izkazi revidirani, saj se s tem tveganje napačne navedbe zmanjša. Revidiranje pa zahteva svoj čas, zato se uporabniki pogosto poslužujejo nerevidiranih računovodskih izkazov, saj potrebujejo informacije takoj in na rezultate revizije ne utegnejo čakati. Problem, da se uporabniki poslužujejo nerevidiranih računovodskih izkazov, bi se lahko zmanjšal, če bi se povrnilo zaupanje v revizijsko stroko in bi tako v njej videli večjo dodano vrednost.

LITERATURA IN VIRI

1. Bešvir, B. (2008). Odkrivanje prevar in napak pri reviziji računovodskih izkazov. *RDP*, 11, str. 17–26. Najdeno 8. oktobra 2012 na spletnem naslovu http://www.vseodavkih.si/media/File/RDP%2011_14_26_Odkrivanje%20prevar.pdf
2. Centa Debeljak, M., & Kuhar, Š. (2006). Informiranje davčnih zavezancev v zvezi s transfernimi cenami. *DURS*. Najdeno 16. februarja 2012 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/fileadmin/durs.gov.si/pageuploads/Novice_1/Gradivo_za_transferne_cene.pdf
3. CMO & CPII. (2008, 18. marec). Slovenske multinacionalke: majhne a rastoče. Ljubljana in New York: Center za mednarodne odnose in CPII. Najdeno 3. januarja 2012 na spletnem naslovu <http://www.mednarodni-odnosi.si/cmo/docs/Obvestilo%20za%20medije%20TOP%2025%20SLO%20MNP%20pon.pdf>
4. Hartman, D. (2008). *Izbrani problemi konsolidiranja*. Radenci: Slovenski inštitut za revizijo.
5. Hartman, D. (2010). *Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva pooblaščen revizor; Predmet: Sestavljanje in revidiranje konsolidiranih računovodskih izkazov*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
6. International Accounting Standards Board. (2010). *International Financial Reporting Standards as issued at 1 January 2010*. London: International Accounting Standards Board.
7. International Federation of Accountants. (2009). MSR 240 – Revizorjeve naloge, povezane z obravnavanjem prevar pri reviziji računovodskih izkazov. Najdeno 8. oktobra 2012 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/revizorji/dokumenti/msr/prirocnik_medn_objav/2009/msr_240.pdf
8. KPMG IFRG Limited. (2013). *IFRS Practice Issues: Adopting the consolidation suite of standards*. UK: KPMG IFRG Limited.
9. KPMG poslovno svetovanje d.o.o.. (2012). *Vrednotenje finančnih naložb za potrebe računovodskega poročanja – KPMG priporočila*. Ljubljana: KPMG Poslovno svetovanje d.o.o..
10. *Mesečna tečajnica Banke Slovenije – valute, za katere ECB ne objavlja referenčnih tečajev in cene plemenitih kovin*. Najdeno 23. decembra 2011 na spletnem naslovu <http://www.bsi.si/podatki/eksot-tec.asp>
11. *Najbolj internacionalizirane slovenske multinacionalke in največje slovenske multinacionalke*. *Finance*. Najdeno 18. februarja 2012 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/326168>
12. Odar, M. (2011). Računovodsko poročanje za leto 2010. *Iks*, 1–2, 7–38.
13. Odar, M. (2012). *Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva pooblaščen revizor; Predmet: Računovodenje in SRS; Tema: SRS 3 Finančne naložbe*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.

14. Perčič, A. (2012, 4. junij). Po prihodkih lani največji Petrol, po dobičku pa Krka. *Finance*. Najdeno 10. septembra 2012 na spletnem naslovu http://podjetnistvo.finance.si/po_prihodku_lani_najvecji_petrol_po_dobicku_pa_krka_1_325581
15. Schroeder, R., Clark, M., & Cathey, J. (2011). *Financial Accounting Theory and Analysis: Text and Cases*. (10th ed.). Hoboken: Wiley.
16. Slovenski inštitut za revizijo. (2006). Metodološko pojasnilo o upoštevanju pravila pomembnosti pri revidiranju računovodskih izkazov v zvezi z oblikovanjem rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine ob upokojitvi ob prehodu na SRS (2006) in MSRP. Najdeno 20. junija 2012 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/revizorji/dokumenti/srs-metodolosko_pojasnilo.pdf
17. Slovenski inštitut za revizijo. (2008). Pojasnilo 1 k SRS 3 – Oslabitev finančnih naložb. Najdeno 10. avgusta 2012 na spletnem naslovu http://www.si-revizija.si/dokumenti/srs/srs_2001/srs-2006-poj_03.pdf
18. Slovenski inštitut za revizijo. (2012). *Slovenski računovodski standardi 2006, 7. izdaja*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
19. Statistični urad Republike Slovenije. (2010). Skupine podjetij, Slovenija metodološka pojasnila. Najdeno 7. junija 2012 na spletnem naslovu http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/30-251-MP.htm
20. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec-Novak, M., Koželj, S., & Odar, M. (2004). *Finančno računovodstvo: Splošni del*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
21. Vrankar, M. (2007, 8. november). Kako pravilno brati konsolidirane računovodske izkaze. *Finance*. Najdeno 18. oktobra 2011 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/195928/Kako-pravilno-brati-konsolidirane-ra%C4%8Dunovodske-izkaze>
22. Vrankar, M. (2010). *Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva pooblaščen revizor; Predmet: Sestavljanje in revidiranje konsolidiranih računovodskih izkazov*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
23. Vrankar, M. (2011). Konsolidirani (skupinski) računovodski izkazi. *Iks*, 1–2, 189–223.
24. Weygandt, J., Kimmel, P., & Kieso, D. (2011). *Financial Accounting: IFRS Edition*. Hoboken: Wiley.
25. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. *Uradni list RS* št. 117/2006, 90/2007, 56/2008, 76/2008, 92/2008, 5/2009, 96/2009, 110/2009-ZDavP-2B (1/2010 popr.), 43/2010, 59/2011, 24/2012, 30/2012, 94/2012.
26. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS* št. 65/2009-UPB3, 100/2011.
27. Zaletel Plantan, M. (2011, 22. junij). Skupine podjetij, Slovenija, 2009 – končni podatki. *Statistični urad Republike Slovenije*. Najdeno 14. julija 2011 na spletnem naslovu http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3957
28. Zaletel Plantan, M. (2012, 12. april). Skupine podjetij, Slovenija, 2010 – končni podatki. *Statistični urad Republike Slovenije*. Najdeno 7. junija 2012 na spletnem naslovu http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4602

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Bilance stanja družb Alfa, Beta, Gama in Delta na dan 31. 12. 2010	1
Priloga 2: Izkazi poslovnega izida družb Alfa, Beta, Gama in Delta za poslovno leto 2010	3
Priloga 3: Preračun bilance stanja družbe Gama iz RSD v EUR na dan 31. 12. 2010	4
Priloga 4: Preračun izkaza poslovnega izida družbe Gama iz RSD v EUR za leto 2010	5
Priloga 5: Prilagoditve izkazov posameznih družb na usmeritve obvladujoče družbe	6
Priloga 6: Seštevek računovodskih izkazov posameznih družb, konsolidacijske knjižbe in konsolidirani računovodski izkazi.....	8
Priloga 7: Seznam pogosto uporabljenih kratic.....	13

Priloga 1: Bilance stanja družb Alfa, Beta, Gama in Delta na dan 31. 12. 2010

Tabela 1P: Bilance stanja družb Alfa, Beta, Gama in Delta na dan 31. 12. 2010

	DRUŽBA	ALFA	BETA	GAMA	DELTA
		v EUR	v EUR	v RSD	v EUR
	SREDSTVA	39.978.000	10.299.000	325.096.750	5.067.000
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	5.070.000	1.137.000	9.672.300	727.000
I.	Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	250.000	0	0	56.000
1.	Dolgoročne premoženjske pravice	250.000	0	0	56.000
II.	Opredmetena osnovna sredstva	1.440.000	174.500	9.672.300	671.000
1.	Zemljišča in zgradbe	1.300.000	122.500	0	571.000
a)	Zemljišča	200.000	30.000	0	86.000
b)	Zgradbe	1.100.000	92.500	0	485.000
3.	Druge naprave in oprema	140.000	52.000	9.672.300	100.000
III.	Naložbene nepremičnine	1.320.000	0	0	0
IV.	Dolgoročne finančne naložbe	1.950.000	962.500	0	0
1.	Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	1.950.000	962.500	0	0
a)	Delnice in deleži v družbah v skupini	1.350.000	0	0	0
-	BETA	1.100.000	0	0	0
-	GAMA	0	0	0	0
-	DELTA	250.000	0	0	0
c)	Druge delnice in deleži	600.000	962.500	0	0
VI.	Odložene terjatve za davek	110.000	0	0	0
B.	KRA TKOROČNA SREDSTVA	34.710.000	9.140.000	315.424.450	4.340.000
II.	Zaloge	7.200.000	2.200.000	137.561.600	1.050.000
3.	Proizvodi in trgovsko blago	7.200.000	2.200.000	137.561.600	1.050.000
III.	Kratkoročne finančne naložbe	2.230.000	0	2.686.750	400.000
2.	Kratkoročna posojila	2.230.000	0	2.686.750	400.000
a)	Kratkoročna posojila družbam v skupini	2.200.000	0	0	0
-	BETA	1.200.000	0	0	0
-	DELTA	1.000.000	0	0	0
b)	Kratkoročna posojila drugim	30.000	0	2.686.750	400.000
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	24.030.000	6.680.000	150.458.000	1.990.000
1.	Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	3.130.000	0	0	0
-	BETA	600.000	0	0	0
-	GAMA	1.400.000	0	0	0
-	DELTA	1.130.000	0	0	0
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	20.700.000	6.500.000	150.458.000	1.830.000
3.	Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	200.000	180.000	0	160.000
V.	Denarna sredstva	1.250.000	260.000	24.718.100	900.000
C.	KRA TKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	198.000	22.000	0	0
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	39.978.000	10.299.000	325.096.750	5.067.000
A.	KAPITAL	10.448.000	1.369.000	-10.772.388	835.000
I.	Vpoklicani kapital	300.000	200.000	23.712.611	250.000
1.	Osnovni kapital	300.000	200.000	23.712.611	250.000
II.	Kapitalske rezerve	20.000	23.000	0	0
III.	Rezerve iz dobička	30.000	20.000	0	25.000
1.	Zakonske rezerve	30.000	20.000	0	25.000
V.	Preneseni čisti dobiček	7.200.000	380.000	-10.747.000	200.000
VI.	Čisti dobiček poslovnega leta	2.898.000	746.000	-23.737.999	360.000

se nadaljuje

nadaljevanje

	DRUŽBA	ALFA	BETA	GAMA	DELTA
		v EUR	v EUR	v RSD	v EUR
B.	REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	155.000	0	0	0
1.	Rezervacije	155.000	0	0	0
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	0	0	38.689.200	0
I.	Dolgoročne finančne obveznosti	0	0	38.689.200	0
2.	Dolgoročne finančne obveznosti do bank	0	0	38.689.200	0
Č.	KRA TKOROČNE OBVEZNOSTI	28.495.000	8.800.000	297.179.913	4.092.000
II.	Kratkoročne finančne obveznosti	20.150.000	1.600.000	39.763.900	1.000.000
1.	Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini	0	1.200.000	0	1.000.000
-	ALFA	0	1.200.000	0	1.000.000
2.	Kratkoročne finančne obveznosti do bank	20.150.000	400.000	39.763.900	0
III.	Kratkoročne poslovne obveznosti	8.345.000	7.200.000	257.416.013	3.092.000
1.	Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	0	600.000	150.458.000	1.130.000
-	ALFA	0	600.000	150.458.000	1.130.000
2.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	6.045.000	5.200.000	76.866.413	1.562.000
5.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti	2.300.000	1.400.000	30.091.600	400.000
D.	KRA TKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	880.000	130.000	0	140.000

Priloga 2: Izkazi poslovnega izida družb Alfa, Beta, Gama in Delta za poslovno leto 2010

Tabela 2P: Izkazi poslovnega izida družb Alfa, Beta, Gama in Delta za poslovno leto 2010

	DRUŽBA	ALFA	BETA	GAMA	DELTA
		v EUR	v EUR	v RSD	v EUR
1.	ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	93.121.000	15.065.000	801.542.820	17.200.000
4.	DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	260.000	42.000	102.762	15.000
5.	STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	86.287.000	12.892.000	751.600.537	15.850.000
a)	Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala	84.157.000	12.167.000	715.222.824	15.240.000
b)	Stroški storitev	2.130.000	725.000	36.377.713	610.000
6.	STROŠKI DELA	2.590.000	1.233.000	67.309.045	759.000
a)	Stroški plač	2.000.000	950.000	54.463.807	550.000
b)	Stroški pokojninskih zavarovanj	180.000	84.000	12.845.238	49.000
b)	Stroški drugih socialnih zavarovanj	145.000	69.000	0	40.000
c)	Drugi stroški dela	265.000	130.000	0	120.000
7.	ODPISI VREDNOSTI	244.000	25.000	2.980.095	105.000
a)	Amortizacija	211.000	25.000	2.980.095	90.000
c)	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	33.000	0	0	15.000
8.	DRUGI POSLOVNI ODHODKI	380.000	2.000	3.493.905	48.000
9.	FINANČNI PRIHODKI IZ DELEŽEV	579.000	14.000	0	0
a)	Finančni prihodki iz deležev v družbah v skupini	563.000	0	0	0
-	BETA	343.000	0	0	0
-	DELTA	220.000	0	0	0
c)	Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	16.000	14.000	0	0
10.	FINANČNI PRIHODKI IZ DANIH POSOJIL	68.000	8.000	0	23.000
a)	Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	66.000	8.000	0	0
-	BETA	41.000	0	0	0
-	DELTA	25.000	0	0	0
-	ALFA	0	8.000	0	0
b)	Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	2.000	0	0	23.000
11.	FINANČNI PRIHODKI IZ POSLOVNIH TERJATEV	55.000	1.000	0	7.000
b)	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	55.000	1.000	0	7.000
12.	FINANČNI ODHODKI IZ OSLABITVE IN ODPISOV FINANČNIH NALOŽB	450.000	0	0	0
13.	FINANČNI ODHODKI IZ FINANČNIH OBVEZNOSTI	678.000	51.000	0	25.000
a)	Finančni odhodki iz posojil, prejetih od družb v skupini	8.000	41.000	0	25.000
-	BETA	8.000	0	0	0
-	ALFA	0	41.000	0	25.000
b)	Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	670.000	10.000	0	0
14.	FINANČNI ODHODKI IZ POSLOVNIH OBVEZNOSTI	162.000	1.000	0	0
c)	Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	162.000	1.000	0	0
15.	DRUGI PRIHODKI	2.000	0	0	0
16.	DRUGI ODHODKI	1.000	0	0	0
17.	DAVEK IZ DOBIČKA	460.000	180.000	0	98.000
18.	ODLOŽENI DAVKI	-65.000	0	0	0
19.	ČISTI DOBIČEK / ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	2.898.000	746.000	-23.737.999	360.000

Priloga 3: Preračun bilance stanja družbe Gama iz RSD v EUR na dan 31. 12. 2010*Tabela 3P: Preračun bilance stanja družbe Gama iz RSD v EUR na dan 31. 12. 2010*

	VALUTA	RSD	EUR*
	SREDSTVA	325.096.750	3.025.000
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	9.672.300	90.000
II.	Opredmetena osnovna sredstva	9.672.300	90.000
3.	Druge naprave in oprema	9.672.300	90.000
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	315.424.450	2.935.000
II.	Zaloge	137.561.600	1.280.000
3.	Proizvodi in trgovsko blago	137.561.600	1.280.000
III.	Kratkoročne finančne naložbe	2.686.750	25.000
2.	Kratkoročna posojila	2.686.750	25.000
b)	Kratkoročna posojila drugim	2.686.750	25.000
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	150.458.000	1.400.000
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	150.458.000	1.400.000
V.	Denarna sredstva	24.718.100	230.000
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	325.096.750	3.025.000
A.	KAPITAL	-10.772.388	-100.236
I.	Vpoklicani kapital	23.712.611	220.644
1.	Osnovni kapital	23.712.611	220.644
II.	Kapitalske rezerve	0	0
III.	Rezerve iz dobička	0	0
1.	Zakonske rezerve	0	0
V.	Prenesena čista izguba	-10.747.000	-100.000
VI.	Čista izguba poslovnega leta	-23.737.999	-220.880
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	38.689.200	360.000
I.	Dolgoročne finančne obveznosti	38.689.200	360.000
2.	Dolgoročne finančne obveznosti do bank	38.689.200	360.000
Č.	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	297.179.913	2.765.236
II.	Kratkoročne finančne obveznosti	39.763.900	370.000
2.	Kratkoročne finančne obveznosti do bank	39.763.900	370.000
III.	Kratkoročne poslovne obveznosti	257.416.013	2.395.236
1.	Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	150.458.000	1.400.000
-	ALFA	150.458.000	1.400.000
2.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	76.866.413	715.236
5.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti	30.091.600	280.000

Opomba:

*Pri preračunu je uporabljen tečaj na dan 31. 12. 2010, to je 107,47 RSD za 1 EUR (glej Tabelo 7).

Priloga 4: Preračun izkaza poslovnega izida družbe Gama iz RSD v EUR za leto 2010*Tabela 4P: Preračun izkaza poslovnega izida družbe Gama iz RSD v EUR za leto 2012*

	VALUTA	RSD	EUR**
1.	ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	801.542.820	7.800.000
4.	DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	102.762	1.000
5.	STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	751.600.537	7.314.000
a)	Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala	715.222.824	6.960.000
b)	Stroški storitev	36.377.713	354.000
6.	STROŠKI DELA	67.309.045	655.000
a)	Stroški plač	54.463.807	530.000
b)	Stroški pokojninskih zavarovanj	12.845.238	125.000
7.	ODPISI VREDNOSTI	2.980.095	29.000
a)	Amortizacija	2.980.095	29.000
8.	DRUGI POSLOVNI ODHODKI	3.493.905	34.000
17.	DAVEK IZ DOBIČKA	0	0
19.	ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	-23.737.999	-231.000

Opomba:

**Pri preračunu je uporabljen povprečni tečaj v letu 2010, to je 102,7619 RSD za 1 EUR (glej Tabelo 7).

Priloga 5: Prilagoditve izkazov posameznih družb na usmeritve obvladujoče družbe

Tabela 5P: Prilagoditve izkazov družbe Beta na usmeritve obvladujoče družbe (v EUR)

	POSTAVKA V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH	Pred prilagoditvijo	Sprememba	Po prilagoditvi
	<i>Bilanca stanja</i>			
	SREDSTVA	10.299.000	-164.870	10.134.130
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	1.137.000	-91.870	1.045.130
IV.	Dolgoročne finančne naložbe	962.500	-137.500	825.000
1.	Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	962.500	-137.500	825.000
c)	Druge delnice in deleži	962.500	-137.500	825.000
VI.	Odložene terjatve za davek	0	45.630	45.630
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	9.140.000	-73.000	9.067.000
II.	Zaloge	2.200.000	-33.000	2.167.000
3.	Proizvodi in trgovsko blago	2.200.000	-33.000	2.167.000
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	6.680.000	-40.000	6.640.000
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	6.500.000	-40.000	6.460.000
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	10.299.000	-164.870	10.134.130
A.	KAPITAL	1.369.000	-251.270	1.117.730
VI.	Čisti dobiček poslovnega leta	746.000	-251.270	494.730
B.	REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	0	86.400	86.400
1.	Rezervacije	0	86.400	86.400
	<i>Izkaz poslovnega izida</i>			
7.	ODPISI VREDNOSTI	25.000	73.000	98.000
c)	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	73.000	73.000
8.	DRUGI POSLOVNI ODHODKI	2.000	86.400	88.400
12.	FINANČNI ODHODKI IZ OSLABITVE IN ODPISOV FINANČNIH NALOŽB	0	137.500	137.500
18.	ODLOŽENI DAVKI	0	-45.630	-45.630
19.	ČISTI DOBIČEK / ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	746.000	-251.270	494.730

Tabela 6P: Prilagoditve izkazov družbe Gama na usmeritve obvladujoče družbe (v EUR)

	POSTAVKA V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH	Pred prilagoditvijo	Sprememba	Po prilagoditvi
	<i>Bilanca stanja</i>			
	SREDSTVA	3.025.000	-156.000	2.869.000
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	90.000	39.000	129.000
VI.	Odložene terjatve za davek	0	39.000	39.000
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	2.935.000	-195.000	2.740.000
II.	Zaloge	1.280.000	-65.000	1.215.000
3.	Proizvodi in trgovsko blago	1.280.000	-65.000	1.215.000
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	1.400.000	-130.000	1.270.000
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	1.400.000	-130.000	1.270.000
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	3.025.000	-156.000	2.869.000
A.	KAPITAL	-100.236	-156.000	-256.236
VI.	Čisti dobiček poslovnega leta	-220.880	-156.000	-376.880
	<i>Izkaz poslovnega izida</i>			
7.	ODPISI VREDNOSTI	29.000	195.000	224.000
c)	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	195.000	195.000
18.	ODLOŽENI DAVKI	0	-39.000	-39.000
19.	ČISTI DOBIČEK / ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	-231.000	-156.000	-387.000

Tabela 7P: Prilagoditve izkazov družbe Delta na usmeritve obvladujoče družbe (v EUR)

	POSTAVKA V RAČUNOVODSKIH IZKAZIH	Pred prilagoditvijo	Sprememba	Po prilagoditvi
	<i>Bilanca stanja</i>			
	SREDSTVA	5.067.000	-122.920	4.944.080
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	727.000	41.080	768.080
VI.	Odložene terjatve za davek	0	41.080	41.080
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	4.340.000	-164.000	4.176.000
II.	Zaloge	1.050.000	-54.000	996.000
3.	Proizvodi in trgovsko blago	1.050.000	-54.000	996.000
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	1.990.000	-110.000	1.880.000
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	1.830.000	-110.000	1.720.000
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	5.067.000	-122.920	4.944.080
A.	KAPITAL	835.000	-164.320	670.680
VI.	Čisti dobiček poslovnega leta	360.000	-164.320	195.680
B.	REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	0	41.400	41.400
1.	Rezervacije	0	41.400	41.400
	<i>Izkaz poslovnega izida</i>			
7.	ODPISI VREDNOSTI	105.000	164.000	269.000
c)	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	15.000	164.000	179.000
8.	DRUGI POSLOVNI ODHODKI	48.000	41.400	89.400
18.	ODLOŽENI DAVKI	0	-41.080	-41.080
19.	ČISTI DOBIČEK / ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	360.000	-164.320	195.680

Priloga 6: Seštevek računovodskih izkazov posameznih družb, konsolidacijske knjižbe in konsolidirani računovodski izkazi

Tabela 8P: Seštevek bilanc stanja posameznih družb, konsolidacijske knjižbe in konsolidirana bilanca stanja (v EUR)

	DRUŽBA	Alfa	Beta	Gama	Delta	Zbirna BS	Konsolidacijske knjižbe		Konsolidirana BS
							v breme	v dobro	
	SREDSTVA	39.978.000	10.134.130	2.869.000	4.944.080	57.925.210	653.000	7.840.000	50.738.210
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	5.070.000	1.045.130	129.000	768.080	7.012.210	653.000	2.025.000	5.640.210
I.	Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev	250.000	0	0	56.000	306.000	300.000	200.000	406.000
1.	Dolgoročne premoženjske pravice	250.000	0	0	56.000	306.000			306.000
2.	Dobro ime	0	0	0	0	0	300.000	200.000	100.000
II.	Opredmetena osnovna sredstva	1.440.000	174.500	90.000	671.000	2.375.500	250.000	190.000	2.435.500
1.	Zemljišča in zgradbe	1.300.000	122.500	0	571.000	1.993.500	250.000	188.000	2.055.500
a)	Zemljišča	200.000	30.000	0	86.000	316.000		70.000	246.000
b)	Zgradbe	1.100.000	92.500	0	485.000	1.677.500	250.000	118.000	1.809.500
3.	Druge naprave in oprema	140.000	52.000	90.000	100.000	382.000		2.000	380.000
III.	Naložbene nepremičnine	1.320.000	0	0	0	1.320.000		250.000	1.070.000
IV.	Dolgoročne finančne naložbe	1.950.000	825.000	0	0	2.775.000		1.350.000	1.425.000
1.	Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	1.950.000	825.000	0	0	2.775.000		1.350.000	1.425.000
a)	Delnice in deleži v družbah v skupini	1.350.000	0	0	0	1.350.000		1.350.000	0
-	BETA	1.100.000	0	0	0	1.100.000		1.100.000	0
-	GAMA	0	0	0	0	0		0	0
-	DELTA	250.000	0	0	0	250.000		250.000	0
c)	Druge delnice in deleži	600.000	825.000	0	0	1.425.000			1.425.000
VI.	Odložene terjatve za davek	110.000	45.630	39.000	41.080	235.710	103.000	35.000	303.710
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	34.710.000	9.067.000	2.740.000	4.176.000	50.693.000		5.655.000	45.038.000
II.	Zaloge	7.200.000	2.167.000	1.215.000	996.000	11.578.000		325.000	11.253.000
3.	Proizvodi in trgovsko blago	7.200.000	2.167.000	1.215.000	996.000	11.578.000		325.000	11.253.000
III.	Kratkoročne finančne naložbe	2.230.000	0	25.000	400.000	2.655.000		2.200.000	455.000
2.	Kratkoročna posojila	2.230.000	0	25.000	400.000	2.655.000		2.200.000	455.000
a)	Kratkoročna posojila družbam v skupini	2.200.000	0	0	0	2.200.000		2.200.000	0
-	BETA	1.200.000	0	0	0	1.200.000		1.200.000	0
-	DELTA	1.000.000	0	0	0	1.000.000		1.000.000	0

se nadaljuje

nadaljevanje

	DRUŽBA	Alfa	Beta	Gama	Delta	Zbirna BS	Konsolidacijske knjižbe		Konsolidirana BS
							v breme	v dobro	
b)	Kratkoročna posojila drugim	30.000	0	25.000	400.000	455.000			455.000
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	24.030.000	6.640.000	1.270.000	1.880.000	33.820.000		3.130.000	30.690.000
1.	Kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini	3.130.000	0	0	0	3.130.000		3.130.000	0
-	BETA	600.000	0	0	0	600.000		600.000	0
-	GAMA	1.400.000	0	0	0	1.400.000		1.400.000	0
-	DELTA	1.130.000	0	0	0	1.130.000		1.130.000	0
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	20.700.000	6.460.000	1.270.000	1.720.000	30.150.000			30.150.000
3.	Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	200.000	180.000	0	160.000	540.000			540.000
V.	Denarna sredstva	1.250.000	260.000	230.000	900.000	2.640.000			2.640.000
C.	KRA TKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	198.000	22.000	0	0	220.000		160.000	60.000
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	39.978.000	10.134.130	2.869.000	4.944.080	57.925.210	8.418.822	1.231.822	50.738.210
A.	KAPITAL	10.448.000	1.117.730	-256.236	670.680	11.980.174	2.928.822	1.071.822	10.123.174
I.	Vpoklicani kapital	300.000	200.000	220.644	250.000	970.644	670.644		300.000
1.	Osnovni kapital	300.000	200.000	220.644	250.000	970.644	670.644		300.000
II.	Kapitalske rezerve	20.000	23.000	0	0	43.000	23.000		20.000
III.	Rezerve iz dobička	30.000	20.000	0	25.000	75.000	20.000		55.000
1.	Zakonske rezerve	30.000	20.000	0	25.000	75.000	20.000		55.000
V.	Preneseni čisti dobiček	7.200.000	380.000	-100.000	200.000	7.680.000	1.024.858	863.000	7.518.142
VI.	Čisti dobiček poslovnega leta	2.898.000	494.730	-376.880	195.680	3.211.530	1.190.320	315.000	2.336.210
VII.	Uskupinjevalni popravek kapitala	0	0	0	0	0		-3.684	-3.684
VIII.	Kapital manjšinskih lastnikov	0	0	0	0	0		-102.494	-102.494
B.	REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	155.000	86.400	0	41.400	282.800			282.800
1.	Rezervacije	155.000	86.400	0	41.400	282.800			282.800
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	0	0	360.000	0	360.000			360.000
I.	Dolgoročne finančne obveznosti	0	0	360.000	0	360.000			360.000
2.	Dolgoročne finančne obveznosti do bank	0	0	360.000	0	360.000			360.000
Č.	KRA TKOROČNE OBVEZNOSTI	28.495.000	8.800.000	2.765.236	4.092.000	44.152.236	5.330.000		38.822.236
II.	Kratkoročne finančne obveznosti	20.150.000	1.600.000	370.000	1.000.000	23.120.000	2.200.000		20.920.000

se nadaljuje

nadaljevanje

	DRUŽBA	Alfa	Beta	Gama	Delta	Zbirna BS	Konsolidacijske knjižbe		Konsolidirana BS
							v breme	v dobro	
1.	Kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini	0	1.200.000	0	1.000.000	2.200.000	2.200.000		0
-	ALFA	0	1.200.000	0	1.000.000	2.200.000	2.200.000		0
2.	Kratkoročne finančne obveznosti do bank	20.150.000	400.000	370.000	0	20.920.000			20.920.000
III.	Kratkoročne poslovne obveznosti	8.345.000	7.200.000	2.395.236	3.092.000	21.032.236	3.130.000		17.902.236
1.	Kratkoročne poslovne obveznosti do družb v skupini	0	600.000	1.400.000	1.130.000	3.130.000	3.130.000		0
-	ALFA	0	600.000	1.400.000	1.130.000	3.130.000	3.130.000		0
2.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	6.045.000	5.200.000	715.236	1.562.000	13.522.236			13.522.236
5.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti	2.300.000	1.400.000	280.000	400.000	4.380.000			4.380.000
D.	KRA TKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	880.000	130.000	0	140.000	1.150.000	160.000	160.000	1.150.000
IZLOČITVE SKUPAJ							9.071.822	9.071.822	

Tabela 9P: Seštevek izkazov poslovnega izida posameznih družb, konsolidacijske knjižbe in konsolidirani izkaz poslovnega izida (v EUR)

	DRUŽBA	Alfa	Beta	Gama	Delta	Zbirni IPI	Konsolidacijske knjižbe		Konsolidiran IPI
							v breme	v dobro	
1.	ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	93.121.000	15.065.000	7.800.000	17.200.000	133.186.000	8.124.000		125.062.000
4.	DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	260.000	42.000	1.000	15.000	318.000	190.000		128.000
5.	STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	86.287.000	12.892.000	7.314.000	15.850.000	122.343.000	160.000	7.799.000	114.704.000
a)	Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala	84.157.000	12.167.000	6.960.000	15.240.000	118.524.000		6.775.000	111.749.000
b)	Stroški storitev	2.130.000	725.000	354.000	610.000	3.819.000	160.000	1.024.000	2.955.000
6.	STROŠKI DELA	2.590.000	1.233.000	655.000	759.000	5.237.000			5.237.000
a)	Stroški plač	2.000.000	950.000	530.000	550.000	4.030.000			4.030.000
b)	Stroški pokojninskih zavarovanj	180.000	84.000	125.000	49.000	438.000			438.000
b)	Stroški drugih socialnih zavarovanj	145.000	69.000	0	40.000	254.000			254.000
c)	Drugi stroški dela	265.000	130.000	0	120.000	515.000			515.000
7.	ODPISI VREDNOSTI	244.000	98.000	224.000	269.000	835.000	200.000		1.035.000
a)	Amortizacija	211.000	25.000	29.000	90.000	355.000			355.000
b)	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	0	0	0	0	0	200.000		200.000
c)	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	33.000	73.000	195.000	179.000	480.000			480.000
8.	DRUGI POSLOVNI ODHODKI	380.000	88.400	34.000	89.400	591.800			591.800
9.	FINANČNI PRIHODKI IZ DELEŽEV	579.000	14.000	0	0	593.000	563.000		30.000
a)	Finančni prihodki iz deležev v družbah v skupini	563.000	0	0	0	563.000	563.000		0
-	BETA	343.000	0	0	0	343.000	343.000		0
-	DELTA	220.000	0	0	0	220.000	220.000		0
c)	Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	16.000	14.000	0	0	30.000			30.000
10.	FINANČNI PRIHODKI IZ DANIH POSOJIL	68.000	8.000	0	23.000	99.000	74.000		25.000
a)	Finančni prihodki iz posojil, danih družbam v skupini	66.000	8.000	0	0	74.000	74.000		0
-	BETA	41.000	0	0	0	41.000	41.000		0
-	DELTA	25.000	0	0	0	25.000	25.000		0
-	ALFA	0	8.000	0	0	8.000	8.000		0

se nadaljuje

nadaljevanje

	DRUŽBA	Alfa	Beta	Gama	Delta	Zbirni IPI	Konsolidacijske knjižbe		Konsolidiran IPI
							v breme	v dobro	
	b) Finančni prihodki iz posojil, danih drugim	2.000	0	0	23.000	25.000			25.000
11.	FINANČNI PRIHODKI IZ POSLOVNIH TERJATEV	55.000	1.000	0	7.000	63.000			63.000
	b) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	55.000	1.000	0	7.000	63.000			63.000
12.	FINANČNI ODHODKI IZ OSLABITVE IN ODPISOV FINANČNIH NALOŽB	450.000	137.500	0	0	587.500		350.000	237.500
13.	FINANČNI ODHODKI IZ FINANČNIH OBVEZNOSTI	678.000	51.000	0	25.000	754.000		74.000	680.000
	a) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od družb v skupini	8.000	41.000	0	25.000	74.000		74.000	0
	- BETA	8.000	0	0	0	8.000		8.000	0
	- ALFA	0	41.000	0	25.000	66.000		66.000	0
	b) Finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	670.000	10.000	0	0	680.000			680.000
14.	FINANČNI ODHODKI IZ POSLOVNIH OBVEZNOSTI	162.000	1.000	0	0	163.000			163.000
	c) Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	162.000	1.000	0	0	163.000			163.000
15.	DRUGI PRIHODKI	2.000	0	0	0	2.000			2.000
16.	DRUGI ODHODKI	1.000	0	0	0	1.000			1.000
17.	DAVEK IZ DOBIČKA	460.000	180.000	0	98.000	738.000			738.000
18.	ODLOŽENI DAVKI	-65.000	-45.630	-39.000	-41.080	-190.710	35.000	103.000	-258.710
18.a	ČISTI POSLOVNI IZID MANJŠINSKIH LASTNIKOV	0	0	0	0	0	0	-154.800	-154.800
19.	ČISTI DOBIČEK / ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	2.898.000	494.730	-387.000	195.680	3.201.410	9.346.000	8.480.800	2.336.210

Priloga 7: Seznam pogosto uporabljenih kratic

BS – Bilanca stanja

CMO – Center za mednarodne odnose

IPI – Izkaz poslovnega izida

KRI – Konsolidirani računovodski izkazi

MRS – Mednarodni računovodski standardi

MSR – Mednarodni standardi revidiranja

MSRP – Mednarodni standardi računovodskega poročanja

RI – Računovodski izkazi

SRS – Slovenski računovodski standardi 2006

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

ZDDPO-2 – Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb

ZGD-1 – Zakon o gospodarskih družbah